

OPINTOJEN KESKEYTTÄMISRISKIN VÄHENTÄMINEN

Nivelvaiheen yhteistyö Ylivieskan Jokirannan yläkoulu, Oulaisten ammattiopisto ja Nivalan ammattiopisto

Matti Strömmer

Kehittämishankeraportti
Toukokuu 2008

JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU
Ammatillinen opettajakorkeakoulu

Tekijä(t) Strömmer, Matti	Julkaisun laji Kehittämishankeraportti	
	Sivumäärä 46	Julkaisun kieli suomi
	Luottamuksellisuus ☐ Salainen _____ saakka	
Työn nimi OPINTOJEN KESKEYTTÄMISRISKIN VÄHENTÄMINEN Nivelvaiheen yhteistyö Ylivieskan Jokirannan yläkoulu, Oulaisten ammattiopisto ja Nivalan ammattiopisto		
Koulutusohjelma Ammatillinen opettajakorkeakoulu, opinto-ohjaajankoulutus		
Työn ohjaaja(t) Riitta Virtanen		
Toimeksiantaja(t)		
<p>Tiivistelmä</p> <p>Kehittämishankkeen tavoitteena oli löytää lisää keinoja nuorten pysymiseen koulutuksessa heidän aloittaessaan toisen asteen opinnot. Hanke toteutettiin Ylivieskan Jokirannan yläkoulun, Oulaisten ammattiopiston (Oula) ja Nivalan ammattiopiston (Nao) välisenä yhteistyönä. Kolmetoista yhdeksäsluokkalaista nuorta suorittivat työelämään tutustumisjakson (TET) ammattiopistoissa. Opinto-ohjaajat sekä yläkoulusta että ammattiopistoista olivat mukana hankkeen järjestelyissä.</p> <p>Tämän hetken tilastojen mukaan ”Koulutuksen ulkopuolelle jääneitä 17–24-vuotiaita on Kainuussa 8,9 prosenttia, Pohjois-Pohjanmaalla 9,4 prosenttia ja koko maassa 11,4 prosenttia.” (Oulun lääninhallitus 2008.) Koulutuksen järjestäjillä on tarve etsiä tähän ongelmaan ratkaisuja. Tässä hankkeessa keskityttiin erityisesti siihen, miten yläkoulusta toiselle asteelle siirtyviä nuorten kohdalla voitaisiin tehdä vielä enemmän. Yhteistyötä on tehty yläkoulujen ja ammattiopistojen välillä ennenkin. Saatetietoja on vaihdettu ja ammattiopistot ovat esitelleet toimintaansa monin eri tavoin yläkoululaisille. Ammattiopistot ovat perustaneet starttiluokkia niille opiskelijoille, jotka vielä miettivät ammatillista alaansa. Oppilaitokset ovat järjestäneet opintoja yhteistyössä työelämän kanssa. Koulutuksen ulkopuolelle jääneille nuorille on järjestetty työpajatoimintaa eri järjestäjien toimesta.</p> <p>Tässä kehittämishankkeessa keskeiseksi nousi yläkoulusta toiselle asteelle siirtyvän nuoren kehitysvaiheen huomioiminen. Erilaisten oppimisympäristöjen järjestelyjen lisäksi tulee erityisesti kiinnittää huomioita siihen, mitkä ovat nuoruuden kehitystarpeet. Esittelen raportissani neljä toimenpide-esitystäni nuorten koulutuksessa pysymiseen: 1. Yläkoulusta ammatilliseen koulutukseen siirtyvän nuoren kehitysvaihe on huomioitava. 2. Toisen asteen opintojaan aloittavalle nuorelle tulee olla tarjolla riittävän pieni lähiyhteisö ja lähiohjaajalle työaikaresurssia. 3. Yhteisöllisyyttä tulee tarkastella niin, että se palvelee nuoria. 4. Työ, opiskelu ja kehittämistyö osaksi kasvatusyhteisön työtä.</p>		
Avainsanat (asiasanat)		
opintojen keskeyttämiskorkeakoulu, nuoruuden kehitysvaihe, nivelvaiheen yhteistyö, työelämään tutustuminen TET, opintojen ohjaus yläkoulun ja toisen asteen välillä, työ, opiskelu ja kehittämistyö,		
Muut tiedot		

Author(s) Strömmer, Matti	Type of Publication Development project report	
	Pages 46	Language Finnish
	Confidential ☐ Until _____	
Title REDUCING THE RISK OF DISCONTINUED STUDIES A transition phase collaboration between the Jokiranta Secondary School in Ylivieska and the vocational schools in Oulainen and Nivala.		
Degree Programme Jyväskylä University of Applied Sciences, Teacher Education College, Education in Guidance Counselling		
Tutor(s) Virtanen, Riitta		
Assigned by		
Abstract <p>The objective of the development project was to find more ways to keep young people in education after secondary school. The project was carried out as a cooperative effort by the Jokiranta Secondary School in Ylivieska and the vocational schools in Oulainen and Nivala. Thirteen ninth-graders took part in the TET programme (in which students familiarise themselves with working life) at the vocational schools. Student counsellors from both the secondary and vocational schools participated in organising the project.</p> <p>According to latest statistics "the number of 17-24 year-olds outside education is 8.9 per cent in the Kainuu region, 9.4 per cent in Northern Ostrobothnia and 11.4 per cent in all of Finland" (Oulun lääninhallitus 2008). Education organisers feel the need to seek solutions to this problem. In this project the particular question of interest was how to further help young people moving on after secondary education. Secondary and vocational schools have also earlier worked in collaboration. Information has been exchanged and vocational schools have presented their operation to secondary school students. Vocational schools have also founded "start-up groups" for those students who are still unsure about their future profession. The schools have organised study projects in collaboration with working life people. Workshop activities for young people outside education have been organised by different quarters.</p> <p>Attending to the maturational phase of the young person moving on after secondary education came to be essential in this development project. In addition to the different learning environment arrangements, special attention must be drawn to the development needs of youth. In my report, I will present my four action proposals for keeping adolescents in education: 1. The maturational phase of the student advancing from secondary education to a vocational school must be attended to. 2. A young person moving further after secondary education must have a small enough close community, and adequate time resources should be available to the counsellor. 3. The sense of community must be considered in a way that serves the youths. 4. Work, studies and development efforts should be part of the work of the upbringing community.</p>		
Keywords risks of discontinuing studies; the youth development phase; transition phase collaboration; the Finnish TET programme; student counselling after secondary education; work, studies and development		
Miscellaneous		

SISÄLLYS	Sivu
1. JOHDANTO	2
2. KEHITTÄMISHANKKEEN TARVE JA TAVOITTEET	4
2.1. Aikaisemman kehittämistyön jatkaminen ja OPM:n tavoitteet	4
2.2. Sivistyslautakunnan hyväksyntä ja tavoitteet kehittämistyölleni	6
2.3. Kehittämishankkeen tavoitteet	10
3. MENETELMÄNÄ TUTKIVA OPPIMINEN	12
4. KEHITTÄMISHANKKEEN AIKATAULU JA KUSTANNUKSET	15
4.1. Kehittämishankkeen aikataulu	15
4.2. Kehittämishankkeen kustannukset	17
5. NIVELVAIHEEN YHTEISTYÖ	18
5.1. Yhteistyön toteutus	19
5.2. TET Oulaisten ammattiopistossa	20
5.3. TET Nivalan ammattiopistossa	21
5.4. Palautteet nuorilta	22
6. TOIMENPIDE-ESITYKSIÄNI NUORTEN KOULUTUKSESSA PYSYMISEEN	23
7. POHDINTA	29
LÄHTEET	32
LIITTEET	34
Liite 1. Tiedote huoltajille TET – harjoittelusta	34
Liite 2. Nuorten TET – päiväkirjakooste (Oula)	35
Liite 3. Nuorten TET – päiväkirjakooste (Nao)	37
Liite 4. TET lukujärjestys (Oula)	39
Liite 5. Opinto-ohjaajan kirje nuorille (Oula)	40
Liite 6. Opinto-ohjaajan kirje nuorille (Oula)	41
Liite 7. Nuorten palautteet TET jaksosta syksyllä 2007	42

1 JOHDANTO

Tämä raporttini kertoo kehittämishankkeesta, joka toteutettiin yhteistyössä Ylivieskan Jokirannan yläkoulun ja Kalajokilaakson koulutuskuntayhtymän (KAM) Oulaisten ja Nivalan ammattiopistojen kanssa. Yhteisenä tavoitteena oli etsiä lisää keinoja nuorten opinnoissa pysymiseen toisen asteen opinnoissa. Kehittämistyön toimintaympäristöksi valittiin nuorten työelämään tutustuminen (TET), jolla mahdollistettiin nuorten osallisuus hankkeeseen.

Tämän hetken tilastojen mukaan ”Koulutuksen ulkopuolelle jääneitä 17–24-vuotiaita on Kainuussa 8,9 prosenttia, Pohjois-Pohjanmaalla 9,4 prosenttia ja koko maassa 11,4 prosenttia.” (Oulun lääninhallitus 2008.) Nuorten ammatillisesta koulutuksesta ulkopuolelle jäämisen laajemmistakin vaikutuksista yhteiskuntamme hyvinvointiin on selvitelty mm. Sitra. Liisa Keltikangas-Järvinen arvioi tätä Syksyllä 2007 ilmestyneessä Sitran raportissa: ”Oppilaiden tulisi jättää koulu itsenäisinä, sosiaalisina, psyykkisesti vahvoina ja itseensä luottavina elinikäisinä oppijoina, joiden koulutuksen ja tietotaidon varaan yhteiskunnan hyvinvointi ja kilpailukyky rakentuvat. Nämä tekijät muovaavat sosiaalista pääomaa. Sosiaalinen pääoma ei vaikuta vain yksilön, eikä edes yhteiskunnan tietyn ajanjakson ominaisuuksiin, vaan sen vaikutukset ulottuvat paljon pitemmälle: yhden sukupolven sosiaalinen pääoma määrää myös seuraavan sukupolven sosiaalista pääomaa. Siksi ei ole samantekevää, miten koulu tässä laajakantoisessa kasvatustavoitteessaan onnistuu.” (Keltikangas-Järvinen 2007, 23.)

Kehittämishankkeessani tarkastelen nuorten jatko-opintojen ohjausta Ylivieskan Jokirannan yläkoulun ja kahden alueella toimivan ammattiopiston välisenä yhteistyönä. Jokirannan yläkoulusta lähtee jatko-opintoihin vuosittain noin 180–200 nuorta. Jokirannan nuorista suurin osa hakeutuu joko Ylivieskan lukioon tai sitten Kalajokilaakson koulutuskuntayhtymän (KAM) ammattiopistoihin. Kam:n ammattiopistoista olivat mukana opinto-ohjaajat Oulaisten (Oula) ja Nivalan (Nao) yksiköistä. Olen rajannut pois tässä kehittämistyössäni moniammatillisuuden tarkastelun. Vahvasti erikoistunut palvelujärjestelmämme vaatii mielestäni oman selvittämisen. Samoin olen rajannut pois tarkastelustani huoltajien osuuden, joka on silti pidettävä aina mielessä ja huomioitava.

Nuoren siirtyminen yläkoulusta jatko-opintoihin on monella tapaa merkityksellinen. Tässä nuoruuden ikävaiheessa tapahtuu erilaisia roolimutoksia: omasta perheestä irrottautuminen, omien kykyjen kokeileminen, aikuisten roolien kokeileminen, erilaisten valintojen punnitseminen. Myös ihmissuhteissa tapahtuu myös muutoksia. Tätä ikävaihetta on kuvattu ihmissuhde-, identiteetin- ja ideologisten kriisien ikävaiheena. (Lerikkanen & Virtanen 2005, 35–36.) On siis todella haastavaa hallita monia nuoruudesta aikuisuuteen liittyviä kehitystekijöitä samanaikaisesti.

Tällä hetkellä teen töitä Ylivieskan peruskoulujen yhteisenä koulujen sosiaalityöntekijänä. Olen tehnyt yli 20 vuotta töitä lasten ja nuorten parissa: koulukodin ohjaajana, nuorisotyöntekijänä, sosiaalityöntekijänä sekä sosiaalityössä että koulussa ja opettajana. Opintojen ohjausta olen tehnyt parin vuoden ajan ammattikorkeakoulun lehtorin työn osana, mutta opinto-ohjaajan tehtävässä en ole toiminut. Tämä on hyvä lukijan huomioida. Arviointini saattavat siten kokeneen opinto-ohjaajan mielestä tuntua ulkopuolisilta.

Tätäkin kehittämistehtävää ei olisi voitu toteuttaa ilman monen eri henkilön tukea. Haluan erityisesti kiittää niitä kolmeatoista nuorta, jotka auttoivat minua uudelleen ymmärtämään nuoruuden merkitystä ohjaustoiminnassa. On suuri etu saada tehdä samanaikaisesti töitä nuorten parissa, opiskella ja liittää vielä opiskelu työn kehittämiseen.

Haluan kiittää Kam:n yhtymäjohtaja Heikki Yli-Ollia ja sivistystoimenjohtaja Jukka Lehtosaarta myönteellisestä suhtautumisesta hankkeeni esitykselle. Heidän avustuksellaan sain päättäviltä luottamushenkilöiltä tuen kehittämistehtävääni. Jokirannan koulun rehtori Paula Hartikaiselta sain myös toimintavapauden Jokirannan koulussa. Kehittämistyö tapahtui koulutyön arjen keskellä. Yhteisestä työstä kiitän Jokirannan opinto-ohjaajia Kirsi Yli-Ollia ja Nina Niemikorpea, Oula:n opinto-ohjaaja Mervi Matinlauria, Nao:n opinto-ohjaaja Aija Kesolaa ja Kam:n Aktiva -hankkeen projektipäällikkö Reetta Knuutia.

2 KEHITTÄMISHANKKEEN TARVE JA TAVOITTEET

Nuorten opinnoista selviämiseen on tehty selvittämistyötä jo aiemmin Jokirannan yläkoulussa. Myös opetusministeriöllä on ollut tavoitteena selvittää nuorten keskeyttämiseen liittyviä ongelmia. Kehittämishankkeeni osaltaan täydentää näitä selvityksiä ja tavoitteita. Kerron näistä seuraavana lyhyesti.

2.1. Aikaisemman kehittämistyön jatkaminen ja OPM:n tavoitteet

Ylivieskan perusopetuksen historiaa taaksepäin tarkasteltuna on varmasti monia asioita, joiden vaikutusta en voi tässä nyt huomioida. Olen itse saanut olla mukana Ylivieskan perusopetuksen oppilashuoltotyön kehittämistyössä 1997 alkaen, joka omana prosessinaan päättyi vasta 2001. Silloin hyväksyttiin oppilashuoltoon toimintamalli, joka edelleen on käytössä Ylivieskan perusopetuksen opetussuunnitelmassa.

Laajan palveluverkoston yhteisiin koulutuksiin, kehittämis- ja arviointipalavereihin kokoontumiset loivat sen arvopohjan, joka ohjaa arjen tekemistämme tällä hetkellä Ylivieskan peruskouluissa. Kehittämistyön tuloksena mm. Jokirannan kouluun tuli erityisopetuksen pienluokat, koottiin koulutyötä tukevat opettajan käsikirjat oppilashuoltoon ja psykososiaaliseen tukeen. Myös luokanvalvojien tehtävävastuuta nuorista lisättiin ja perheisiin yhteydenpito tiivistyi.

Ylivieskan Jokirannan koulussa aloitettiin erityistä tukea tarvitsevien nuorten pienryhmäopetus (nyk. pienluokka) lukuvuonna 1998–1999. Opinto-ohjaaja Nina Niemikorpi on tehnyt tästä kehittämishankkeesta seurantaraportin opinnäytetyönään. Kehittämistyön tavoitteeksi oli asetettu jo silloin syrjäytymisen ehkäiseminen, kouluallergian voittaminen ja päättötodistus (Niemikorpi, 1999). Minua raportissa puhuttelevat mm. yksilöistä välittäminen, verkoston tiivis yhteydenpito, yhteisistä pelisäännöistä välittäminen. Myös pienryhmän erityisopettajan arvio nuorista saa minut miettimään suhtautumistani toisiin ihmisiin: ”Kun tuntee henkilönä, voi arvostaa ihmisenä, vaikka ei kaikkia tekoja hyväksy.”(Niemikorpi 1999, 27).

Keskeyttämiset ovat myös opetusministeriön koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelman 2003–2008 tavoite: ”...Laaditaan selvitys nuorten hakeutumisesta ja valikoitumisesta ammatilliseen koulutukseen sekä opintomenestyksestä ja keskeyttämisestä. Käynnistetään selvityksen perusteella tarvittavat toimenpiteet. Koulutuksen loppuun saattamista ja tutkintojen suorittamista edistetään kehittämällä opiskelijoiden ohjausta, opiskelumuotoja, opintotukea sekä kehittämällä koulutuksen rahoitusta tuloksellisuuteen ja kannustavuuteen perustuvana.” (Opetusministeriö, 2004)

Kiinnostukseni opiskelujen keskeyttämiseen ja viivästyamiseen tulivat toimiessani Humak:n lehtorina. Nuorten opintojen keskeyttämiset olivat samaan aikaan yleisemminkin esillä tiedotusvälineissä. Päästyäni opiskelemaan opinto-ohjaajakoulutukseen, niin minulle tuli mahdollisuus tämän asian lähempään tutkiskeluun. Kehittämishankkeeni tarkentui elosyyskuussa 2007 verkoston yhteisissä palavereissa. Ylivieskan Jokirannan yläkoulu ja sivistyslautakunta olivat hyväksyneet hanke-esitykseni aikaisemmin keväällä. Myös Kam:n johtokunta oli hyväksynyt hankkeen. Sekä Kam:n yhtymäjohtaja Heikki Yli-Olli, Ylivieskan sivistyslautakunta että Jokirannan koulu pitivät tärkeänä löytää lisää ratkaisuja opiskelijoiden opintojen keskeyttämiseen. Opintojen keskeyttämisen vähentäminen on Kam:n yksi tavoitteista.

Kam:n projektipäällikkö, Mari Autio, otti minuun yhteyttä kesäkuun alussa ja kokoonnuimme yhteiseen palaveriin. Sovittiin, että Kam ottaa asian hallinnoitavakseen. Kaikkien yhteinen tavoite on löytää lisää keinoja opiskelun keskeyttämisriskeihin. Aktiivisella yhteisellä nivelvaiheen työskentelyllä uskoimme löytävämme lisää tukea erilaisten yksilöiden opinnoissa pysymisessä ja jatkamisessa.

Tämäkään kehittämishanke ei siis ala irrallisena hankkeena. Hanke jatkaa aikaisempia kehittämistöitä. Kuvaan seuraavaksi kehittämishankkeen tarpeen selvittämisprosessia. Tarpeen selvittäminen ja kehittämistyön rajaukset kestivät ajallisesti huhtikuusta 2007 aina syyskuulle 2008. Koulutusyksikköjen päätöksenteko hankkeeseen osallistumisesta osui mielestäni oikeaan ajankohtaan. Valmiudet varsinaiseen toimintaan saatiin siten ennen uuden lukuvuoden alkamista.

2.2. Sivistyslautakunnan hyväksyntä ja tavoitteet kehittämistyölleni

Kehittämistyö on kokemukseni mukaan monien eri näkökulmien huomioimista. Sen vuoksi haluan kertoa myös miten resursseista päättävät hallintoviranomaiset arvottivat ja raamittivat kehittämishankettani. Itse pidän selkeästi sovituista toiminnallisista raameista, joiden sisällä sitten on vapauksia toimia itsenäisesti.

Perustelin sivistyslautakunnalle kehittämishankettani seuraavasti:

”Esitykseni perustuu perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin. ” - - Oppilashuolto on sekä yhteisöllistä että yksilöllistä tukea - -. Oppilashuollolla edistetään välittämisen, huolenpidon ja myönteisen vuorovaikutuksen toimintakulttuuria koulu yhteisössä sekä varmistetaan kaikille tasavertainen oppimisen mahdollisuus.” - - ” Oppilashuollolla edistetään lapsen ja nuoren oppimista sekä tasapainoista kasvua ja kehitystä. Oppilashuollon tavoitteena on oppimisen esteiden, oppimisvaikeuksien sekä koulunkäyntiin liittyvien muiden ongelmien ehkäiseminen, tunnistaminen, lieventäminen ja poistaminen mahdollisimman varhain.” - -.

Esitän oppilashuoltotyön edelleen kehittämistä liittyen perusopetuksen ja toisen asteen nivelvaiheeseen. Olkoon sen työnimenä vaikka ”Opinpolku perusopetuskoulun ja toisen asteen koulun yhteistyönä”.

Oppilashuollon ratkaistavia pulmia on myös, miten järjestää optimaalinen tuki erityistä tukea tarvitseville nuorille peruskoulusta jatko-opintoihin siirtymävaiheessa. Pienryhmät yläkoulussa ovat olleet jo yksi iso askel eteenpäin tässä asiassa. Pienryhmätyön kehittyminen on monen vuoden tulos oppilashuollollisenakin tukena. Pienryhmiin on tarkoituksella valikoitu sellaisia nuoria, joilla on mahdollista toimia vuorovaikutuksellisesti ryhmässä. Ns. tarkkailuluokkia on pyritty välttämään tietoisesti ja se on mielestäni ollut hyvä ratkaisu. Silti monien nuorten kohdalla jatko-opiskelut mietityttävät? Osalla nuoria sitoutuminen koulutyöhön on tosia vaikeaa. Osalla muu elämäntilanne vaikeuttaa sopeutumista koulutyöhön. Monia oireen kuvauksia on, mutta menetelmällisesti ei ole löydetty vielä ratkaisua näihin pulmiin. Näin työ painottunut paljon oireiden keskellä työskentelyyn. Viestejä oireilevien nuorten määrän lisääntymisestäkin on myös tullut. Näiden opiskelijoiden keskeyttämiskeskeisyysriski heidän jatko-opinnoissaan on suuri.

Seuraava askel voisi mielestäni olla em. erityistä tukea tarvitsevien nuorten opinpolun kehittäminen perusopetuksen ja toisen asteen koulutusten yhteistyönä. Myös työpajatoiminnan ja erityisnuorisotyön mukaan ottaminen kannattaa selvittää. Tämä tarkoittaa myös opetussuunnitelmien kehittämistä yli oppilaitosrajojen. Se voi ajatuksellisesti pitää sisällään samoja elementtejäkin kuin on lukion ja ammatillisten koulutusten välillä? Ehkä se voi myös tarjota mahdollisuuden muillekin, erityisesti kädentaitoihin suuntautuville, oppilaille löytää oman vaihtoehdoisen väylänsä edetä opinnoissaan. Ehkä se tulee kehittämistyön sivujuonteena.

Miten kehittämistyö sitten toteutettaisiin? Esimerkiksi siten, että valitaan erityiseen opinto-ohjaukseen erikseen valitut oppilaat, huoltajia kuullen. Kootaan yhteinen verkosto perusopetuksen, toisen asteen, nuorten työpajan ja erityisnuorisotyön kesken suunnittelemaan tarkempaa ohjelmaa toteutukseen. Toiminnalle valitaan ohjausryhmä em. toimintatahojen vastuuhenkilöistä. Tarpeen mukaan tulee liittää mukaan myös terveydenhuollon, sosiaalityön ja nuorisotyön henkilöitä? Kehittämisrahan mahdollisuus tulisi selvittää Oulun läänin sivistysosastolta, koulutuksesta vastaavilta, sekä nuorisotyöstä (nuorten työpajat) vastaavilta henkilöiltä että myös opetusministeriöstä. Toiminta on oppilaitosten rajat ylittävää toimintaa ja tähän on saatava erillinen lupa.

Ensimmäisenä lukuvuonna (2007–2008) Jokirannan koulun rehtori ja opinto-ohjaajat valitsevat ryhmän nuoria kahdeksaluokkalaisista erityisohjaukseen. Tämä edellyttää myös yhteisen sopimisen huoltajien kanssa ja sitouttamisen toimintaan. Lukuvuoden aikana tulee rakentaa opintosuunnitelman malli näiden nuorten nivelvaiheeseen ja jatko-opintoihin. Lukuvuonna 2008–2009 opiskelijoille rakennetaan nivelvaiheen HOPS, jossa on yhteisiä opintoja perusopetuksen ja ammatillisen oppilaitoksen kanssa. Missä, miten HOPS:t toteutettaisiin ja kuka vastaa oppilaitoksissa nuorista, niin se on yksi suunnittelussa ratkaistavia asioita.

Hyötynäkökulmina oletan hankkeellani olevan mm:

- erityistukea tarvitsevalle nuorelle löytyy hänen edellytyksiään vastaavia mahdollisuuksia selvittää arjestaan siten kuin oppilashuollon opetussuunnitelman perusteen edellyttää koulun toimintaansa järjestettävän*
- se on myös lastensuojelulain mukaista lapsen etua edistävä toimenpide (vrt. ops)*

- jatko-opinnoista selviämisen edellytykset paranevat ja keskeyttämisen riski vähenee, joka on sekä yhteinen että yhteisöllinen etu
- vältetään kustannuksiltaan kalliimpia erityispalveluja edistämällä muulla tavoin nuoren arjessa selviytymistä
- oireiden hoidosta (=avustajien määrän kasvua!) pyritään ratkaisukeskeiseen toimintaan
- koulutusjärjestelmät kehittyvät saadessaan kokemuksellista tietoa siitä, miten opetussuunnitelmia voitaisiin kehittää erityistä tukea tarvitsevien lasten ja nuorten kouluttamisessa
- sekä yksilöistä että työyhteisön toiminnasta välittäminen lisää myönteistä ajattelua ja auttaa työssä jaksamista
- kehittämistyön aikana syntyy useimmiten myös sellaista uutta tietoa, jota voi hyödyntää jatkossakin
- kehittämistyö on samalla koulutuksellista toimintaa, joka mahdollistaa arjessa jokaiselle mahdollisuuden kehittää omaa osaamistaan

Pyysin esitykseni lopussa sivistyslautakuntaa ottamaan kantaa myös hankkeen käytännön järjestelyihin.

” Mikäli sivistyslautakunta päättää esittämäni kehittämistyön aloittamisesta, niin jätän sen lautakunnan harkittavaksi millä toimenpiteillä siihen ryhdytään. Myös sen, ketä lautakunta esittää sen koordinoijaksi. Tällainen verkostotyö vaatii lisäresurssin maksamista sen toteuttajalle, mutta vaikuttavuudeltaan kehittämistyö on merkittävämpi toimenpiteenä kuin esim. yksittäisten avustajien jatkuva lisääminen. Avustaja on yksittäisen lapsen etu ja kehittämistyö yksilön lisäksi koko työyhteisön etu. Esitykseni on yksi vaihtoehto ja se luonnollisesti tarvitsee Jokirannan koulun väen halukkuuden esittämäni asiaan.” (Matti Strömmer, 20.4.2007.)

Sivistyslautakunnan myönteinen päätös kehittämishankkeelleni:

”Matti Strömmerin esitys koskettaa hyvin oleellista opetustoimen haastetta niin Ylivieskassa kuin koko valtakunnassa. Oppivelvollisuuden suorittamisen jälkeinen syrjäytyminen, usein toisen asteen oppilaitoksen keskeyttämisestä johtuva, on ongelmallinen asia, johon tulisi hakea ratkaisua.

Strömmerin esitys voisi olla yksi ennaltaehkäisevä menetelmä syrjäytymisuhan alla olevien oppilaiden auttamiseksi ja sen vuoksi siihen tulisi suhtautua myönteisesti. Samalla on kuitenkin huomioitava, että kaupungin taloudellinen tilanne on erittäin kriittinen ja uusiin toiminnallisiin avauksiin ja niistä aiheutuviin lisäkustannuksiin tulee suhtautua hyvin varauksellisesti.

Strömmer esittää, että hankkeeseen tulisi hakea erillistä kehittämisrahaa projektiluonteisesti. Syrjäytyminen ja opintojen varhainen keskeyttäminen on valtakunnallinen ongelma ja sen vuoksi voisi olettaa, että tämänkaltaisiin pilottihankkeisiin voisi löytyä myös ulkopuolista rahoitusta, mutta varmuutta sen saamisesta ei voi sanoa. Ulkopuolisen rahoituksen saaminen olisi kuitenkin tässä taloudellisessa tilanteessa välttämätöntä, mikäli hankkeen vetäjäksi oltaisiin hakemassa uutta työntekijää.

Matti Strömmerin kanssa on keskusteltu siitä mahdollisuudesta, että hänen työnkuvaansa koulujen sosiaalityöntekijänä lisättäisiin erilliskorvausta vastaan hankkeen koordinointi. Strömmer olisi halukas ottamaan tehtävän vastaan ja se sopisi myös hyvin osaksi hänen tulevia opinto-ohjaajan opintojaan. Tässä tapauksessa olisi kuitenkin ensiarvoisen tärkeää varmistaa, ettei varsinainen työ koulujen yhteisenä sosiaalityöntekijänä millään tavalla vaarannu tai panostus siihen perustyöhön ei vähenny. Myös Jokirannan koulun rehtori pitää tämän asian varmistamista hyvin tärkeänä ennen kuin hankkeeseen ollaan lähdessä mukaan.”(Jukka Lehtosaari, 9.5.2007.)

Sivistyslautakunnan lopullinen päätös kehittämishankeidealleni:

”SIVISTYSTOIMENJOHTAJA: Sivistyslautakunta suhtautuu esitykseen myönteisesti. Hankkeen valmistelijana ja koordinoijana voisi olla koulujen yhteinen sosiaalityöntekijä Matti Strömmer sillä edellytyksellä, että perustyö kouluilla ei millään tavalla vaarannu eikä kärsi.

Lautakunta valtuuttaa sivistystoimenjohtajan neuvottelemaan Strömmerin kanssa työnkuvasta sekä siitä maksettavasta erilliskorvauksesta ja antaa ohjeet neuvotteluihin. Lautakunta edellyttää myös, että hankkeeseen pyritään hakemaan erillisrahoitusta.

PÄÄTÖS: *Lautakunta otti esille Matti Strömmeriltä kokouspäivänä saapuneen toisen kirjeen, jossa hän ehdottaa em. hankkeeseen liittyen mm. opintovapaan myöntämistä itselleen ajalle*

1.8.2007- 31.7.2008. Lautakunta hyväksyi kuitenkin sivistystoimenjohtajan päätösesityksen.”
(*Ylivieskan sivistyslautakunta 2007.*)

Kehittämishankkeen perusteleminen sekä KAM:n päätöksentekijöille ja Ylivieskan sivistyslautakunnalle auttoi minua rajaamaan sekä toimintamahdollisuuteeni että tavoitteeni. Kuvaan seuraavana miten yhteiset tavoitteet määriteltiin tähän hankkeeseen.

2.3. Kehittämishankkeen tavoitteet

Hankkeen tavoitteena oli löytää jotain uutta näkemystä siihen, miten voitaisiin vielä tehostaa nuorten koulutuksessa pysymistä. Tavoitteena oli myös löytää jotain uutta toimintaa Jokirannan koulun ja ammattiopistojen nivelvaiheen ohjaukseen.

Sivistyslautakunta edellytti, että hankkeelle haetaan rahoitusta. Myös Kam:n tavoite oli hakea rahoitusta hankkeelle. Myöhemmin kävi kuitenkin niin, että rahoitushakemukset eivät toteutuneet. Uusi hakukierros on meneillään Kam:n puolesta, mutta ei ehdi tämän hankkeen rahoitukseen. Kam tuki hanketta kuitenkin Aktiva-hankkeensa rahoista, mm. maksamalla nuorten TET – matkat ammattiopistoihin. Sivistyslautakunnalta sain työhöni resurssia.

Kokosin nuorten opintojen ohjaukseen vaikuttavia henkilöitä keskustelemaan hankeideastani kesäkuussa 2007. Läsä aloituspalaverissa olivat: Kam:n Urpo-hanke: Mari Autio/projektipäällikkö, Tarja Wilen /uraohjaaja). Jokirannan koulu: Paula Harkikainen/rehtori, Kirsi Yli-Olli/opinto-ohjaaja, Niemikorpi/opinto-ohjaaja, Matti Strömmer/koulujen sosiaalityöntekijä alk. 1.8.2007. Sivistysosasto: Tuomo Kallio/taluspäällikkö. Muistioni palaverin keskusteluista kertoo millaisia tavoitteita toivottiin hankkeelle eri yhteistyötahoilta:

”Mari Autio kertoi Kam:n hallinnoimasta Urpo-hankkeista. Hänen näkemyksensä mukaan Jokirannan koulun, ja muidenkin yläasteiden, kanssa yhteistyössä vaikuttaminen opintojen keskeyttämisriskiin eri keinoin tukee myös heidän tavoitteitaan. Myös yksilöllinen ohjaaminen on tämän ajan mukaista toimintaa.

Kirsi Yli-Olli toi esille myös pitemmällä aikajänteellä asioihin vaikuttamisen. Esim. jo 7-luokalta alkavat pitempikestoiset tutustumiset toisen asteen opintoihin voisivat helpottaa uravalintoja ja oikean ammatillisen alan selkiytymisessä.

Nina Niemikorpi toi esille TET-jaksojen hyödyntämisen. Kerhotyypistäkin toimintaa voisi kokeilla? Opinpolulle tulee taata turvallinen taival. Jo aktiivinen välittäminen yksittäisten nuorten kohdalla varmasti auttaa.

Paula Hartikainen näki tärkeänä sen, että tulisi huomioida myös nuorten heikkoudet vahvuuksien rinnalla. Miten motivaatiota koulutyöhön saadaan parannettua? Pelkästään vahvuuksiin huomioita kiinnittämällä siihen ei päästä. On myös paneuduttava siihen, miksi nuoren kannattaa pysyä koulutuksessa mukana.

*Tuomo Kallio toi esille talouden näkökulmia. Hän kertoi sivistyslautakunnan painottaneen, ettei hanke saa viedä liikaa koulujen sosiaalityöntekijän perustyön aikaa. Aikaa on riitettävä myös alakoulujen työhön Jokirannan työn lisäksi. Tuomo esitti, että Kam varautuisi hankerahoissa esim. lisäresurssilla lisätyövoiman palkkaukseen hankkeelle. Jos Kam hallinnoi hanketta, niin tulisiko rahoitukset heidän kauttaan kokonaisuudessaankin?”
(Palaveri 11.6.2007)*

Eri ammatillisista näkökulmista esille tuodut asiat muistuttavat minua siitä, että onnistuakseni kehittämistyössä oli huomioitava monia tavoitteita. Oli huomioita päätöksentekijöiden tavoitteet, rahakirstun vartioiden toiveet, useiden työyhteisön johtajien toiveet, kehittämistyöni kohteena olevien opinto-ohjaajien toiveet ja erityisesti myös nuorten toiveet. Toisin sanoen kehittämistyö vaatii paljon kärsivällisyyttä vaativaa tiedon keräämistä ja yksittäisten toimijoiden motivaatioiden tiedostamista. Erityisesti uusien toimintojen käyttöönotossa tulee kaikkien toiveet tulla jotenkin näkyväksi.

Yhteenvetona kaikkien tässä kehittämishankkeessa mukana olevien tavoitteet yhdistyvät nivelvaiheen yhteistyöhön. Nuorten kanssa toimivat toivat esille yksilöohjauksen ja nuorista välittämisen merkityksiä. Hallinnosta vastaavat olivat huolissaan resursseista ja siitä, ettei työntekijöiden perustyö saa vaarantua kehittämistyön tekemisen aikana. Ennen varsinaista kehittämistyön toiminnallisen osuuden esittämistä esittelen hankkeen aikataulun ja kustannukset. Esittelen ne sen vuoksi, että siitä lukija voi saada jonkinlaisen kuvan hanketyön

etenemisestä. Oppilaitosten lukuvuosirytmillä ja arkityön resursseilla on siinä oma merkityksensä.

3 MENETELMÄNÄ TUTKIVA OPPIMINEN

Kehittämishankkeeni menetelmällisenä teoriana käytin tutkivaa oppimista. Minulla on jo siitä jonkin verran kokemusta. Mielestäni tutkiva oppiminen sopii hyvin silloin, kun kehittämistyötä tehdään oman perustyön rinnalla. Tätä kehittämistyötä tehtiin perustyön rinnalla, joten minulle menetelmän valinta tähän hankkeeseen oli luonnollinen.

Launis ja Engeström (1999) ovat määritelleet tutkivaa oppimista. ”Pedagogisen tehtävän viitekehityksenä on tutkiva oppiminen, jossa korostuu erityisesti opettajan rooli oppimisen ohjaajana. Tutkimus- ja kehittämistoiminta puolestaan kiinnittyvät toimintatutkimukselliseen näkemykseen ja tutkivaan toimintaan. Siinä keskeistä on käytännön ja teorian vuoropuhelu tosielämän kontekstissa, kun haetaan vastausta sen tyyppisiin kysymyksiin kuin, miten parannan ja kehitän nykyistä toimintaani. Aluekehitys ankkuroituu asiantuntijatyöhön ja asiantuntijaorganisaatioon, jossa painotetaan, että asiantuntijuus on yhä enemmän verkostojen ja organisaatioiden kykyä ratkaista yhdessä uusia ja muuttuvia ongelmia” (Launis & Engeström 1999, 64.)

Mahlamäki-Kultanen ja Roisko ja Vähämäki (2006,3) kuvaavat tutkivan oppimisen viitekehityksen ominaisuuksia:

- vuorovaikutuksessa toimiminen
- jaettu asiantuntijuus
- tutkimuksellinen ote
- toimiminen todellisten käytännön ongelmien ratkaisijoina
- teorian ja käytännön vuoropuhelu
- syvenevä ymmärrys
- kehityksen ja muutoksen edistäminen ”.

Tutkivan oppimisen -malli on kognitiivisen psykologian pohjalta perusteltu malli. Tutkivasti oppien opiskelijan työskentely kohdistuu tietoon ja ymmärrykseen liittyvien käsitteellisten

ongelmien ratkaisemiseen. Opiskelija sitoutuu tuottamaan ja kehittämään omia ajatuksia ja ideoita ja syventämään niitä hänelle saatavissa olevan tiedon pohjalta. Tärkeätä on käsitteellisten luomusten etsiminen ja kehittäminen sekä niiden jakaminen yhdessä muiden opiskelijoiden sekä asiantuntijayhteisön kanssa. Opiskelijan ohjauksessa tärkeää on jatkuva vuorovaikutuksellinen palaute syvenevästä oppimisprosessista ja vähittäinen kasvaminen asiantuntijan rooliin. (Hakkarainen, Lonka, & Lipponen 1999, 206–207.)

Kokemuksia tutkivasta oppimisesta olen kuunnellut myös Pirkko Anttilan luennolla Humanistisessa ammattikorkeakoulussa (Humak). Hän on sekä kehittänyt että käytännössä toteuttanut menetelmää pitkään ammatillisessa tutkimus-, kehitys- ja opetustyössä (Anttila, 2006). Humak:n Vuokkiniemen nuorten työpajan kehittämistyössäni toteutin tutkivan oppimisen menetelmää. Menetelmä sopi mielestäni hyvin yhdistämään arkityön, oppimisen ja kehittämistyön.

Tutkiva oppiminen vaatii mielestäni kokoaikaista epävarmuuden sietämistä. Samoja tuntemuksia olen kokenut myös tämän kehittämistyön aikana. Keskittyminen yksittäisten nuorten ongelmiin vaatii työajan lisäksi myös paljon henkistä jaksamista. Tutkivan oppimisen riskitekijät ja ongelmat liittyvät tähän. Kehittämistyön tuloksiin vaikuttaa kokemukseni mukaan ihmisten motivoituminen, sitoutuminen ja halu nähdä uusiakin asioita omassa työssään. Työn tekemiseen puolestaan vaikuttaa millainen on koulutusyhteisön toimintakulttuuri. Koulutusyksiköt ovat hyvin johtajakeskeisiä. Jos koulunjohtajat eivät ole halukkaita kehittämistyöhön, niin mitään uuttakaan ei ole odotettavissa. Tässä hankkeessa en kokenut esteitä johtamisen suhteen.

Menetelmänä tutkiva oppiminen saattaa myös tulla rasitteeksi, jos siitä tulee itsetarkoitus. Kehittämistyölle tulee olla olemassa selkeä tarve. Opintojen keskeyttämiseen ja viivästyymiseen liittyvät ongelmat ovat nyt yleisemminkin kehittämistarpeena esillä, joten selkeä tarve tälle hankkeelle oli jo olemassa. Oppilaitoksissa tehtävä työ on arkielämän keskellä toimimista. Kokemukseni mukaan uusia asioita otetaan käyttöön vain, jos työntekijät tai työyhteisö kokevat ne mielekkääksi omassa arjessaan. Perusopetuksessa opetus suunnitelma rajaa aika paljon tekemistä ja uusien asioiden mukaan ottaminen on kokemukseni mukaan tosi haastavaa. Vaikka tarve kehittämistyölle olisikin, niin koulutyön arki voi muodostua esteeksi.

Järjestimme tähän kehittämishankkeeseen valituille nuorille mahdollisuuden käydä omien jatko-opintoihinsa liittyviä keskusteluja heidän todennäköisissä oppilaitoksissa. Oletuksenani oli, että näin nuorilla on mahdollisuus jäsentää lisää omaa urasuunnitteluaan sekä omien tavoitteidensa suuntaiseksi että sopivan realistiseksi. Kuten sitten jälkihaastatteluissani saatoin todeta, niin ammattiopistoissa käynti auttoi myös osaa nuorista rajaamaan pois aikaisempia suunnitelmiaan.

Tässä kehittämishankkeessa näen paljon yhteistä edellä mainittuihin määrittelyihin tutkivasta oppimisesta. Opetussuunnitelman tavoitteiden tarkastelu yhdessä toimien ja keskustellen nuorten ja työntekijöiden kanssa synnytti uudenlaista asiantuntijuutta ratkaista keskeyttämisriskeihin liittyviä ongelmia. Kaikki kohtaamiset, joissa jaetaan ajatuksia paremmasta tulevaisuudesta ja niistä keinoista miten se saavutettaisiin, tuottavat jokaiselle uusia ajatuksia omaan työhönkin. Silti kehittämistyön laajempien näkökulmien huomioimiseen tarvitaan myös ulkopuolista näkökulmaa. Sitä voi tarjota esim. kehittämistyötä koordinoivan henkilön oma kouluttautuminen yhtenä osana hanketta. Tämän hankkeen aikana hyödynsin myös tietoja, joita sain opinto-ohjaajankoulutuksessani Jamk:ssa.

Tutkivassa oppimisessäkin tuotetaan erilaisia toimintamalleja, vuokaavioita ja päätöksentekoon ehdotuksia. Mutta todellinen kehittyminen näkyy vasta työyhteisön yksittäisten ihmisten toimintatapojen muutoksina ja yhteisön arvokäsitysten muutoksina. Näin itse ajattelen sen tapahtuvan. Uskomustani tämänkaltaiseen oppimiseen kuvaa mielestäni hyvin Isä Mitron ajatukset sanomalehti Kalevassa:

”Ammatillisuus ja ammattitaitokin saattaa tulla rajaavaksi tekijäksi. Nykyisellä koulutuspolitiikalla spesialisoidaan tietotaidon kautta liikaa. Näin kavennetaan näkövinkkeä. Elämä kuitenkin on monimutkainen ja täynnä haasteita. Tärkein tietotaito oli tulla toimeen ja osata elää, käyttää saamiaan tietoja ja taitoja oman itsensä löytämiseksi. On onnetonta, jos kehumme osaavamme kasvattaa ja kouluttaa ihmisiä, mutta nuoret eivät sitten osakaan muuttaa tietojaan elämäntaidoksi.”(Mitro 2008.)

4 KEHITTÄMISHANKKEEN AIKATAULU JA KUNSANNUKSET

Jo lähtötilanteessa tiesin, että valmistelemaan työhön tulee menemään noin puoli vuotta. Kehittämisajutuksilleni tuli saada hyväksyntä kevään ja kesän 2007 aikana. Oppilaitosten kanssa käytännön toteutuksiin voisin päästä syksyllä 2007 ja oletin pystyväni raportoimaan tuloksista kevään 2008 lopulla. Kehittämishanke toteutui suunnitellun aikataulun mukaisesti. Lisäyksenä ohjelmaan tuli tammikuun Next Step – messut, johon osallistuimme yhdeksän hankkeessa mukana olleen nuoren kanssa.

Kehittämishankkeelle ei ehditty saada suunniteltua ESR-rahaa. Ylivieskan sivistyslautakunnalta ja KAM:n Aktiva -projektista tuli kuitenkin riittävästi tukea siihen, että tämän hankkeen minimitavoitteet toteutuivat. Nuorten TET harjoittelu ammattiopistoissa mahdollistui sovitusti ja siten saatiin arvokasta kehittämistyön arviointiaineistoa. Tämän kehittämistyön merkitystä kuvaa mielestäni se, että KAM hakee uudelleen rahoitusta hankkeelle opetusministeriöstä.

4.1. Kehittämishankkeen aikataulu

Aikataulu tarkentui lukuvuoden aikana. Laadin sen verkostossa käymiemme keskustelujen pohjalta. Se auttoi tosi paljon itseäni, koska kehittämistyöni tuli tehdä muun perustyöni ohessa. Aikataulussa pysymistä helpotti myös se, että keskustelimme jo etukäteen siitä, miten opinto-ohjaus on rytmitetty yhdeksäsluokkalaisille Jokirannan koulussa ja ammattiopistoissa.

Ohessa esittelen pääpiirteissään kuinka asiat etenivät kuukausittain. En ole merkinnyt yksittäisten nuorten tai työntekijöiden kanssa käymiäni keskusteluja, joita tapahtui luonnollisesti arkisen työn äärellä aika ajoin lukuvuoden aikana. Tilannekohtaiset keskustelut ovat yksi vaikuttamisen keino, joita mielestäni tulee tiedostaen tehdä, mutta ei tarkoituksenmukaista kirjata tässä kehittämistehtävässäni.

Syyslukukausi 2007:

Elokuu

- 8.8.2007; yhteinen suunnitelma Jokirannan koulu ja Kam; valitaan menettelytapa ja ketkä henkilöt toimivat yhteistyössä lukuvuoden aikana hankkeen ohjauksessa
- 20.8.2007. Tehtiin toteuttamissuunnitelma kehittämistyöstä yhdessä Jokirannan opinto-ohjaajien, Oula:n ja Nao:n opinto-ohjaajien kanssa; määriteltiin TET:n ajankohta ja miten nuoret valitaan hankkeeseen.

Syyskuu

- Jokirannan koulun opinto-ohjaajat esittivät hankkeeseen 13 9lk:n nuorta
- kokoonnuttiin yhdessä valittujen nuorten ja hankkeessa mukana olevien opinto-ohjaajien kanssa; kerrottiin nuorille hankkeesta ja tavoitteista, kerroin myös miten he ovat apuna kehittämistyössä

Lokakuu

- nuoret osallistuiivat Oula:ssa ja Nao:ssa TET-jaksoon (yksi viikko)
- koulujen sosiaalityöntekijä oli mukana TET:ssa; ohjaus, kyselyt ja haastattelut
- nuoret osallistuvat lisäksi oppilaitos- ja työvoimatoimistovierailuihin muiden koululaisten mukana

Marras- joulukuu

- yhteisvalinnan ennakkotiedotteiden läpikäyminen nuorten kanssa (opinto-ohjaajat)

Kevätlukukausi 2008:

Tammikuu

- valintaoppaiden ja korttien läpikäyminen, opinto-ohjaajat hoitivat
- Next Step – messut Lahti; mukaan lähti yhdeksän hankkeessa mukana olevaa nuorta

Helmikuu

- yhteisvalintaan valmistautuminen, opinto-ohjaajat hoitavat

Maaliskuu

- nuoret hakevat toisen asteen jatko-opintoihin opinto-ohjaajien opastuksella
- tein jälkihaastattelun nuorille

Huhti- ja toukokuu

- TET; toinen jakso työelämässä (toukokuun lopussa)

- toukokuun lopussa tehdään yhteinen arviointi lukuvuodesta: mitä asioita tulee ottaa jatkossa huomioon nuorten ammatillisen opiskelun alkaessa, tehdään arviointia syntyikö jotain uutta mitä voi jatkossa hyödyntää?
- jatketaanko yhteistä toimintaa valittujen nuorten kohdalla jonkin aikaa ammatillisten opintojen alkuvaiheessa? Jos, niin miten?

Kehittämishankkeen aikataulussa pysyttiin hyvin. Oppilaitoksilla on selkeät lukuvuosisuunnitelmat. Pystyin hyvin liittämään omat kehittämistoimintaan liittyvät toimintani lukuvuosisuunnitelmaa seuraamalla. Oppilaitoksessa tehtävän kehittämistyön etu on se, että voi hyvin ennakoida mitä missäkin vaiheessa oppilaitoksissa tapahtuu.

4.2. Kehittämishankkeen kustannukset

Suurimmat kustannuserät tulivat henkilöresurssien suuntaamisesta hankkeeseen. Yhteistyöpalaverit aiheuttivat matkakustannuksia. Hankkeeseen osallistuneille opinto-ohjaajille ja ammattiopistoissa ohjaaville opettajille koitui lisätyötä. Kehittämishankkeelleni Kam:n projektipäällikkö haki erillistä rahoitusta, mutta se ei toteutunut tämän hankkeen toteutuksen aikana. Onneksi Kam:n Aktiva -hankkeen varoista saimme tukea nuorten TET-matkoihin ammattiopistoihin.

Kehittämistyöstä aiheutui ainakin seuraavia kustannuksia:

- **koulujen sosiaalityöntekijä (allekirj.);** hankkeen suunnittelutehtävät ja raportointi, materiaalikuluja neljän nuoren hankkeeseen liittyvä ohjaus oman työn lisänä, matkakuluja yhteistyötapaamisiin, työskentely TET jaksolla Oula:ssa ja Nao:ssa, Ylivieskan sivistyslautakunta tuki lisäksi myös sallimalla lisätyön työaikana
- **Jokirannan opinto-ohjaajat;** lisätyö hankkeen verkostotyöhön osallistumisesta, koulujen sosiaalityöntekijän (allekirj.) opinto-ohjauksellinen mentorointi, muu avustaminen
- **Oula:n ja Nao:n opinto-ohjaajat;** nuorten TET järjestelyt ja ohjaaminen, verkostopalavereihin osallistuminen

Jälkikäteen arvioiden kehittämishankkeesta ei aiheutunut merkittäviä taloudellisia kustannuksia. Nuorten keskeyttäminen ja opintojen viivästyminen ovat kuitenkin edelleen

ammattiopistojenkin kehittämistyön haasteita ja Kam on hakemassa edelleen avustuksia siihen.

Kehittämishankkeelle tarkentui toiminnalliset raamit yhteisissä keskusteluissa. Erityistä rahoitusta hankkeelle ei ehditty saada ja työ edellytettiin tehtäväksi ilman, että se liiaksi häiritsee perustyötä. Tähän sopivaksi toimintatavaksi muotoutui sitten nuorten TET-jakson hyödyntäminen

5 NIVELVAIHEEN YHTEISTYÖ

Ennakoiva työ helpotti kehittämishankeeni käytännön toteutusta. Yhteisten sopimusten tekeminen hyvissä ajoin kehittämistyöhön mukaan tulleiden kanssa helpotti toimintaani paljon. Alueen oppilaitosten opinto-ohjaajien keskinäistä yhteistoimintaa on ollut aiemminkin, mm. jatko-opintojen saatekeskustelut. Opinto-ohjaajien toistensa tunteminen auttoi monia käytännön järjestelyjä. Ennakoivaan työhön käytin aikaa huhtikuusta syyskuuhun 2007.

Syyskuussa 2007 verkostopalaverissa sovimme, että kehittämistyön yhteisenä toimintana voisimme hyödyntää nuorten työelämään tutustumisen harjoittelua (TET). Näin voitiin varmistaa nuorten luonnollinen osallisuus ja kuuleminen hankkeessa. Nuorten, Jokirannan koulun, Nao:n ja Oula:n opinto-ohjaajien kanssa tehtiin yhteistyötä arkityön ohessa syyskuusta 2007 maaliskuulle 2008. Normaalille koulutyön tekemiselle annettiin myös aikaa. Tarkoitukseni on vielä tehdä jälkiarviointia kehittämistyössä mukana olleiden kanssa yhdessä. Jälkiarviointia teen opinto-ohjaajien kanssa toukokuussa 2008 ja nuorten osalta syys-lokakuussa 2008.

Kolmetoista jatko-opintoihinsa valmistautuvaa yläkoulun nuorta, yhdeksän tyttöä ja neljä poikaa suoritti ohjastusti TET -jakson tutustumalla ammattiopistojen opintoihin. Lisäksi yhdeksän nuorista osallistui erilliseen matkaan Lahden Next Step -messuille. Nuoret kirjoittivat omaa arviointiaan tutustumisviikostaan päiväkirjoihin. Tein kyselyn ja haastattelin nuoria sekä TET -jakson jälkeen että myös koko lukuvuoden ajan koulunkäynnin ohessa. Tällä menettelyllä mahdollistettiin nuorten osallisuus kehittämistyöhön.

5.1. Yhteistyön toteutus

Jokirannan yläkoulun opinto-ohjaajat esittivät yhdeksäsluokkalaisille mahdollisuuden suorittaa viikon TET-jakso lokakuussa 2007 joko Nivalan tai Oulaisten ammattiopistossa. Kolmetoista nuorta tuli sitten valituksi. Osa nuorista tuli mukaan myös opinto-ohjaajien ohjaamanakin.

Kokoonnuimme syyskuussa 2007 yhdessä nuorten, Oula:n, Nao:n ja Jokirannan opinto-ohjaajien kanssa. Kerroin nuorille TET:n tarkoituksesta. Kerroin heidän mahdollisuudestaan tutustua jatko-opintopaikkoihin lähemmin jo ennen lopullisia valintojaan. Kerroin ajatuksesta, että harjoittelu toivottavasti selkiyttää heidän omia tulevaisuuden valintojaan. Kerroin nuorille myös opiskeluuni liittyvästä kehittämishankkeesta ja toiveesta saavani heiltä tukea siihen haastatteluin ja heidän kanssaan mukana kokien. Tiedotin myös vanhempia kehittämishankkeesta kirjeellä (liite 1) ja puhelimella. Kaikilta osapuolilta sain myönteisen tuen asialle. Vanhempien kanssa keskusteluissa saatoimme samalla vaihtaa ajatuksia nuoren tilanteesta ja mihin asioihin voisi kiinnittää huomiota vielä yhdeksännen luokan aikanakin.

Onnistunut verkostotyö auttoi minua eteeni tulleiden esteiden ratkaisemisessa. Kam:n ESR-rahoitusten hakeminen viivästyi avustusrahojen hakujärjestelmästä johtuen ja siirtyi lopulta keväälle 2008 asti. Hankerakoilla oli tarkoitus kustantaa nuorten TET:n matkat. Onneksi verkostossamme oli mukana myös Kam:n Aktiva-projektista vastaava Reeta Knuuti. Hän selvitti ja sai matkarahat nuorille sen hankkeen rahoituksesta.

Nuoria valmennettiin matkustamiseen etukäteen. Matkustamisesta ei tullut isompaa ongelmaa. Mutta vain kahden kohdalla tuli siinä pieniä ongelmia. Palautetta nuorilta tuli kuitenkin peruskoulua pidemmästä koulupäivästä. Osa koki päivien pituuden raskaaksikin.

Ongelmia tuli nuorten matkojen laskutusten suhteen. Osa nuorista ei toimittanut ammattiopistoihin, monien pyyntöjen jälkeenkään, kotona täytettävää laskutuslomaketta. Kokemuksellani tosin olin jo varautunut tällaiseen huolettomuuteenkin. Joiden nuorten ja perheiden kohdalla asiat eivät suju odotusten mukaisesti. Omista, ja toisiakin koskevista, asioista huolehtimisesta keskustelimme nuorten kanssa tapaamisissamme. Vastuunottaminen saattaakin olla yksi merkittävä tekijä, jota tulisi painottaa nuorille kaikissa vaiheissa.

Nuorille annettiin mukaan TET-päiväkirjat ja pyysin heitä kirjoittamaan päivittäin ajatuksiaan (liite 2 ja 3). Kerroin nuorille, että puramme sitten heidän ajatuksensa keskustellen yhdessä keskustellen heitä ohjanneen opinto-ohjaajan kanssa. Opinto-ohjaajat lähestyivät ennakkoon nuorille omilla ohjauskirjeillään (liite 4 ja 5).

5.2. TET Oulaisten ammattiopistossa

Opinto-ohjaaja Mervi Matinlauri oli laatinut mielestäni hyvän ja selkeän TET-ohjelman nuorille (liite 6). Nuoret antoivatkin siitä hyvää palautetta. Selkeä ohjelma auttoi nuoria, kun he muutoinkin tulivat heille uuteen opiskeluympäristöön. Nuoret kommentoivat kokemuksinaan minulle s-postilla:

”TET on sujunut hyvin, minulla on ollut kivaa täällä koulussa. Tietokoneella työskentely on ollut kivaa, teoritunnit tylsiä.”

”Tetti on sujunut erittäin mukavasti, ollaan nähty minkälaista siellä on eli kannattaako mennä peruskoulun jälkeen vai ei. Mitään huonoa ei ole tai ainakaan tullu vielä ;) kannatti käydä!!!!!!”

”TET menee ihan mukavasti. Oppitunneilla on ollut kivaa ja mielenkiintoista. Opettajat on myös mukavia ja samoin opiskelijat. Bussissa on ollut ihan kiva matkustaa, mutta tulo matkalla on pitänyt seistä välillä koko matkan ajan.”

”ihan kivaa ei ole mitään huonoa vielä ainakaan tullut vastaan, voisi harkita peruskoulun jälkeen tonne menemistä.”

”hyvin on sujunut, ihmiset on ollu mukavia ja oon tutustunut uusiin ihmisiin, jotkut tunnit ollu tylsiä mutta eikai se haittaa. :D”

”Tetti on menny mun osalta hyvin. opettajat on kivoja, siellä on melkein koko ajan sellanen rento meininki. Ruoka on tosi hyvää - - -asustelee tääl oulaisissa olen täällä melkeen koko viikon, mutta tänään käyn ylivieskassareeneissä ja matkustan junalla ilmeisesti. Tet päiväkirjaan on vaikea vastata mutta kyllä siihen jotakin aina tulee. En tiedä vielä onko tämä

kauppakoulu mulle tarkoitettu kun liikun/urheilen aika paljon ja kaikkea muutakin niin ei varmaan tietokoneella oleilu ole mun "laji". Mutta silti tämä koulu kiinnostaa mua. Että. kaikki on mennyt hyvin" :)

Nuoria tuntui miellyttävän osallisuus. Ehkä seuraaminen ilman opiskelun paineita olikin helpompaa aistia ja tunnustella itsessään sitä, miltä ammatillinen opiskeluympäristö tuntuu? Erityisesti tekemällä osallistuminen viehätti palautteen mukaan nuoria. Mielestäni selkeä ohjelma Oula:ssa ja ohjaavien opettajien myönteinen vastaanotto vapautti nuoret olemaan yhteisön jäseninä ja siten kokemaan hyvin millaisesta opiskelusta on kysymys. Ehkä silloin on parempi myös miettiä omia haaveitaan ja tavoitteitaan realistisemmin?

5.3. TET Nivalan ammattiopistossa

Aija Kesola oli aloittanut uutena opinto-ohjaajana Nao:ssa. Hän oli järjestänyt nuorille TET-tutustumiset nuorten mielenkiinnon mukaan. Nuorten palautteen mukaan kaikki osastot eivät olleet valmistautuneet kovin hyvin heidän vastaanottamiseensa.

" Silloin kun ei tiennyt mihin pitää mennä. Aluksi oli vaikea tietää minne piti mennä. Ei tehty mitään. Koneet oli iso äänisiä. Ei tehty mitään. Välillä tuntuu siltä että on vain tiellä. Välillä tuntui, että olin muiden tiellä. En vielääkään tiennyt välillä, mihin piti mennä."

Yhdeksäsluokkalaiset ovat vielä siinä vaiheessa, että heillä on tarve saada selkeitä ohjeita. Nuoren palaute kertoi myös siitä, että he olisivat halunneet itse tehdä asioita eikä vain katsella. Rajoitteeksi tulivat kuitenkin turvallisuustekijät joillakin osastoilla. Nuoria ei voinut ilman kunnollista perehdytystä päästää koneiden äärelle.

Saija opinto-ohjaajana piti mielestäni hyvää huolta nuorista ja varmisti, että kaikki nuoret saivat harjoittelunsa suoritettua. Kahden nuoren kohdalla matkustaminen ja harjoittelussa motivoituminen teetti enemmän töitä. Jälkikäteen tosin saatoin todeta tytön valinneen sellaisen osaston, joka ei ollut realistinen hänen jatko-opintojaan ajatellen. Mutta ehkä TET auttoi tämän myötä tätä nuorta realisoimaan omia haaveitaan ja tavoitteitaan ja oli siten todella hyödyllinen hänen kasvunsa kannalta ajatellen.

5.4. Palautteet nuorilta

TET-jaksojen viimeisenä päivänä haastattelimme molemmissa ammattiopistoissa opinto-ohjaajien kanssa nuoret. Pyysimme heitä kertomaan kokemuksistaan seuraavilla kysymyksillä. Nuoret vastasivat kirjallisesti aika lyhytsanaisesti. Lisäsin haastattelussa tekstiin vielä omat kommenttini (liite 7).

Nuorten kertomukset kokemuksistaan ja haastattelussa tekemäni havainnot tuovat esille nuorten ikävaiheen merkityksien huomioimisen tärkeyden ohjaustoiminnassa.

Yhdeksäsluokkalaiset nuoret ovat vasta kodista irtaantumisen ja itsenäisen vastuunottamisen alkuvaiheessaan. Heillä ei näytä olevan kauaskantoisia suunnitelmia tulevaisuudestaan ja monet heidän arvioistaan koskettavatkin hyvin arkisia asioita. Miten jaksan herätä aamuisin, miten jaksan pitempää päivää, miten jaksan matkustaa, muuttaminen, ”ei ole mitään tekemistä”, jne. nousivat lähes kaikkien arvioinneissa. Nuoret kertoivat myös mukavista ihmisistä ja tekeminen oppiminen kiinnosti.

”Oli mukavia ihmisiä. Ihan kivaa oppitunneilla. Ihmiset olivat mukavia ja tuttuja. Puu puolella oli tuttuja. Se oli kiinnostavaa. Oli rentoa. Meistä ei puhuttu paskaa. Otettiin hyvin vastaan. Saatiin askarrella. Saatiin tehdä käsityötä. Ohjattiin hyvin oikeisiin paikkoihin. Saatiin tehdä erilaisia käsitöitä: ovikranssi, helmienkeli ja jokin lankatyö.”

Oula:ssa oli järjestetty peruskoulun kaltainen lukujärjestys. Nuoret osasivat lukujärjestyksen tuttuuden vuoksi helpommin noudattaa harjoitteluaan. Ohjatussa toiminnassa heidän oli helpompi tehdä myös omia havaintoja siitä, mitä ammattiopintojen arjessa tehdään. Nao:ssa oli itsenäisemmin ohjautuva ohjelma ja se sopi paremmin jo itsenäisyyttä harjoitellelle nuorelle. Nivelvaiheen siirtymiseen liittyvissä valmisteluissa tämä tulee huomioida. Etenkin niiden nuorten kohdalla, joilla tiedetään olevan erityistä vaikeutta ottaa vastuuta arjen päivärytmistään.

Peruskoulusta toisen asteen koulutukseen siirtyvien nuorten ikään otti kantaa myös Oulun lääninhallitus. Tästä uutisoitiin sanomalehti Kalevassa 4.4.2008:

” Oulun lääninhallitus esittää oppivelvollisuusiän jatkamista nykyisestä 16 vuodesta 18 vuoteen. Näin kaikki nuoret velvoitettaisiin suorittamaan toisen asteen tutkinto lukiossa tai ammatillisessa opinahjossa. Nykyään tämä jää jokaisen oman harkinnan varaan. Oppivelvollisuusiän jatkaminen on paras keino vähentää koulutuksen ulkopuolelle jäävien nuorten määrää, lääninsivistysneuvos Pertti Kokkonen Oulun lääninhallituksesta vakuuttaa. Lääninhallitusten arvioinnin mukaan 16–18-vuotiaita koulupudokkaita on yhä liikaa. Perusopetuksen jälkeisen tutkinnon puuttuminen näkyy työttömyytenä ja syrjäytymisenä. Oppivelvollisuusiän korottamisen nosti esille kolmisen vuotta sitten silloinen opetusministeri Tuula Haatainen (sd.) Sen jälkeen asia on painunut unohduksiin. Minusta tämä asia pitäisi miettiä pohjamutia myöten ja ottaa se seuraavassa hallitusohjelmassa esille, Kokkonen sanoo.” (Kaleva 2008.)

6 TOIMENPIDE-ESITYKSIÄNI NUORTEN KOULUTUKSESSA PYSYMISEEN

Olisi kohtuutonta tehdä esityksiäni pelkästään tähän yksittäiseen kehittämistehtävään vedoten. Olen tehnyt pitkän, yli 20 vuotta, työurani nuorten parissa. Myös peruskouluissa olen tehnyt töitä noin kahdeksan vuotta. Olen toiminut Ylivieskan perusopetuksen oppilashuollon kehittämistyön koordinoijana. Vastuullani oli Vuokkiniemen nuorten työpajan kehittämishake Humak:ssa. Toimenpide-esityksissäni yhdistyykin tässä kehittämistehtävästäni nousseiden ajatusten lisäksi muutoin aikaisemmissa vastaavissa töissä ja koulutuksessa sisäistyneet ajatukset.

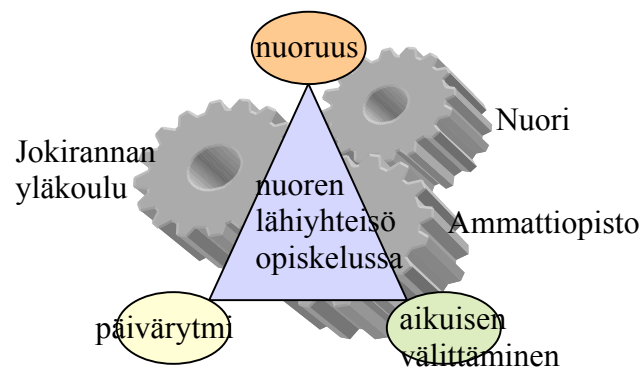
1. Yläkoulusta ammatilliseen koulutukseen siirtyvän nuoren kehitysvaihe huomioitava

Monen keskeyttämisvaarassa olevan nuoren ongelmana on, että häneltä odotetaan enemmän kuin hänen elämänvaiheensa antaa siihen mahdollisuutta. Väkisin ja liian aikaisin ei siten onnistuta saamaan nuorta ottamaan vastuuta ja ehkä syyllistetäänkin nuori siinä? Nuoren elämään vaikuttaa edelleen monet tekijät kuten oma perhe ja ystäväpiiri. Peruskoulusta toiselle asteelle siirtyvän nuoren itsenäistyminen on vielä hyvin alkuvaiheessaan. Mielestäni tämä tulee erityisesti huomioida opintoja järjestettäessä.

Julkisuudessa on esitetty oppivelvollisuuden pidentämistä jopa 18 ikävuoteen. Ehkä se tukee näkemystäni siitä, että keskeyttämisvaarassa olevat nuoret tarvitsivat sekä hyvin ohjattua että

peruskoulustakin heille tuttua tarkkaa päivärytmiä. Tällä en tarkoita niinkään teoriaopintoja, vaan arkista päivärytmin hallintaa. Nuoret kaipaavat aikuista lähelleen tukemaan häntä siinä, vaikka usein vanhemmilleen siitä toisin sanovatkin.

Nuorten selviäminen perusopetuksesta ammatilliseen tutkintoon ja siitä työelämään pitää sisällään paljon eritavoin huomioitavia asioita. Tarvitaan samanaikaisesti sekä lähelle näkemistä että kokonaisuuden ymmärtämistä. Meidän tulee oppia näkemään nuoruuteen liittyviä kehitystarpeita. Silloin nuoret eivät ole meille aikuisille kohde, vaan olemme läsnä hänen kasvussaan. Sillä on merkitystä, että nuorella on aikuisia käytettävissään aina tarpeen tullen. Opiskelu ei ole mielestäni merkittävin tekijä opiskelun aloitusvaiheessa. Opiskelu ja siitä vastuunottaminen kasvaa nuorelle vähitellen, mutta ensin täytyy antaa aikaa siihen kasvamiseen. Ehkä yritämme liian kiireellä saattaa osaa nuorista liian nopeasti vastuunottamiseen omasta tekemisestään, kun heillä on vielä aivan muun elämänhallinnan osalla kehitys kesken. (kuvio 1.)

Kuvio 1. Nuoren arkielämän perusasioista tulee huolehtia myös toisen asteen opiskelun alkaessa.

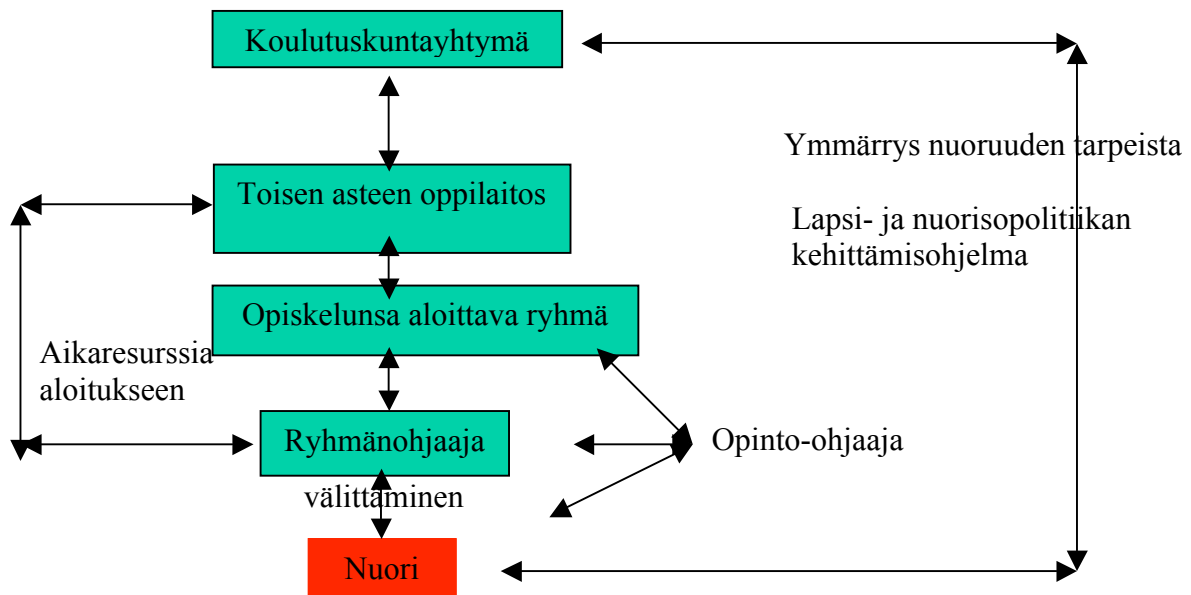
2. Toisen asteen opintojaan aloittavalle nuorelle tulee olla tarjolla riittävän pieni lähiyhteisö ja lähiohjaajalle työaikaresurssia

Meidän tulee huolella arvioida miten järjestämme nuorelle opinnot hänen aloittaessaan toisen asteen opinnot. Tämän raportin alussa Keltikangas-Järvisen mainitsema hyvinvoiva sosiaalinen pääoma on mielestäni käytettävissä vain, jos järjestelmämme onnistuu huolehtimaan erityistä tukea tarvitsevista nuoristaan. Silloin on merkitystä sekä nuoren lähellä olevan yhteisön koolla että lähiohjaajan mahdollisuudella käyttää työaikaansa nuorelle.

Nuoren lähellä oleva koulutusyksikön tulee olla riittävän pieni. Sekä kouluttajien että nuorten tulee tunnistaa toisensa yksilöinä. Yläkoulusta toisen asteen koulutukseen siirtyvä nuori elää vielä niin monia ikäänsä liittyviä kehitysvaiheita, että hän tarvitsee ympärilleen selkeän päivärytmin ja lähelle ohjaavan aikuisen. Yläkoulusta lähtevän nuoren oma vastuunottaminen on korostuneen yksilöllistä. Ja monilla on vielä kovin paljon aikuisen tarvetta. Nyt yhteiskunnassamme on meneillään suurien koulutusyksikköjen perustaminen. Haetaan taloudellisuuteen ja tehokkuuteen perustuvia ratkaisuja. Samalla kuitenkin tulisi huomata, että nuori kaipaa ympärilleen pientä yhteisöä. Suurten koulutuskuntayhtymien tulisi hallita myös tämä tosiasia. Päätöksentekijöiden ja palvelua tarvitsevan nuoren välisellä etäisyydellä on sen vuoksi iso merkitys.

Jos hallinnollista etäisyyttä koulutusyksikköön kasvatetaan, niin nuoren lähiyhteisön itsenäistä toimivaltaa on mielestäni lisättävä. Opetusministeriön ”Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelman 2007–2011 mukaan ”tavoitteena on ylittää hallinnollisia raja-aitoja ja vahvistaa paikallisella tasolla moniammatillista yhteistyötä. Yhtenä strategisena painopisteenä on aikaisempaa tiiviimpi mukana olo elämän eri siirtymä-, muutos- ja kriisivaiheissa” (Opm 2007). Tähän tavoitteeseen tarvitaan mielestäni nuoren lähellä toimiville aikaa ja muutakin välittämisen resurssia. Että nuorelle voi antaa aikaa, niin ryhmäkoon tulee olla pieni. Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelmassa on mielestäni paljon sellaisia tavoitteita, jotka tulisi siirtää myös opintojen järjestämisessä huomioitavaksi.

Nuorten näkökulmasta katsoen, nuorten lähiohjaajalla tulee järjestää aikaresurssia olla nuorelle läsnä. Se voisi olla jopa pääasiallistakin toimintaa ensimmäisen lukukauden aikana. Riskitekijät keskeyttämiseen liittyvät heti opintojen aloittamiseen ja silloin välittäminen nuoresta pitäisi olla aktiivisinta. (kuviot 2.)

Kuvio 2. Nuoruusvaiheen ymmärtäminen ja siihen vastaaminen.

3. Yhteisöllisyyttä tulee tarkastella niin, että se palvelee nuoria

Jokirannan yläkoulussa olen huomannut opinto-ohjaajien kiinnostavan huomiota nuoren jatko-opintojen ohjauksessa nuoren elämänhallintaan, opiskelutaitoihin ja urasuunnitteluun. TET:n suorittaminen ammattiopistossa ei ole uusi asia sinällään. Yhteisen työn tekeminen yläkoulun ja jatko-opiskelupaikan välillä lisää työntekijöiden ymmärrystä siitä, mihin nuorten asioissa tulee kiinnittää huomiota. Myös nuoren valmistautuminen tulevaan elämään ajatuksellisesti helpottuu näkemisen ja kokemisen avulla.

Vaikka siirtotietokeskusteluja käydäänkin, niin ne ovat aina aikuisen kertomaa tarinaa nuorista. Tieto nuorista on erilainen, kun nuoret itse osallisuudellaan kertovat itsestään paikan päällä ammattiopistossa. TET on siten luonnollinen tapa viestittää nuorten omista tarpeista. Samalla nivelvaiheen verkostotyössä opinto-ohjauksessa oppivat tuntemaan työyhteisöjen toimintatapoja enemmän. Uusia menetelmällisiäkin asioita välittyy puolin ja toisin.

Koulutusyksiköt ovat jo tehtävänsä luonteensakin vuoksi haastavia. Johtamien ja yhteisöllisyyden ovat ainaisena haasteena. Stakesin kehittämispäällikkö Matti Rimpeläinen on toistuvasti muistuttanut meitä kouluterveytustutkimuksissaan siitä, ettei ole erityisesti kaikkia

peruskouluja koskevia ongelmia ja mahdollisuuksia. On vain koulukohtaisia eroavaisuuksia. Tiedetään johtamisen ja yhteisöllisyyden vaikuttavan tosi paljon myös yksilöiden hyvinvointiin. Tähän kiinnitetään mielestäni aivan liian vähän huomiota. Yhteisöllisyys ja johtaminen ovat perusta kaikelle. Mutta se on sitten toisen kehittämishankkeen selvitettäviä asioita. (kuva 1.)

Kuva 1. Yhteisöllisyydestä huolehtiminen tuo turvaa yksilöille

4. Työ, opiskelu ja kehittämistyö osaksi kasvatusyhteisön työtä

Tämäkin kehittämistehtävä osoitti minulle miten joustava ja luonteva tapa tutkiva oppiminen toiminnallisena kehittämismenetelmänä on. Vaikka meiltä kaikilta edellytetään oman työn kehittämistä, niin se ei toteudu ellei sitä ole jotenkin sidottuna omaan työhön. Samoin tarvitaan myös työnantajan laajempaa näkemystä miten kasvatusyhteisössä työtä tehdään.

Tutkiva oppiminen toiminnallisena menetelmänä työn äärellä antaa mahdollisuuden uudelleen asioiden tarkasteluun, kun tarvetta ilmenee. Kehittämistyö kasvatusyhteisössä ei ole irrallinen asia, vaan siihen on tartuttava uudistuvissa tilanteissa aina uudelleen.

Esitänkin, että sekä peruskoulun että toisen asteen työhön sidottaisiin kehittämistyö yhdeksi osaksi perustyötä. Esimerkiksi siten kuin se on ammattikorkeakoulussa järjestetty. Varataan

esim. opinto-ohjaajalle sekä opiskelumahdollisuus ja siihen liittyvä kehittämistehtävävelvoite. Nyt kehittämistyötä tehdään sattumanvaraisesti, se on henkilöstä ja yksittäisen koulun johtamiskulttuuristakin riippuvaa. Mutta myös jokaisen työn järjestämisellä on siinä merkityksensä. Kasvatustyössä tulee tehdä valmisteluja ja kehittämistyötä tulevaisuuden haasteita ajatellen. Mielestäni se työ kuuluu luontevasti mm. opinto-ohjaajan työhön. Ammattikorkeakoulun lehtorina sain hyvän kokemuksen tästä yhdistelmästä. Lukuvuoden työsuunnitelmaani oli sidottuna työaikaan sekä työtäni edistävään kouluttautumiseen että kehittämistyöhön. Samaa voi mielestäni hyvin kokeilla myös perusopetuksen opinto-ohjauksessakin. Kehittämistyö voi olla myös yhteistä työtä yläkoulun opinto-ohjauksen ja alueen toisen asteen opinto-ohjauksen kanssa. Mielestäni yksilöiden tarpeiden huomioimiseen työntekijät tarvitsevat myös muuttuvan toimintaympäristön laajempaa osaamista. Työntekijöiden oman työnsä kehittäminen opiskelun ja kehittämistehtävien tuella auttaa välillisesti nuoria koulutukseen liittyvien ongelmien ratkaisemisessa. (kuva 2.)

Tutkiva oppiminen

Arkityö

Opiskelu

Uusi näkökulma omaan työhön

Kuva 2. Työntekijän opiskelu ja oman työn kehittäminen auttavat nuoria välillisesti

7 POHDINTA

Tässä kehittämishankkeen yhteinen tavoite oli löytää Ylivieskan yläkoulun, Nivalan ammattiopiston ja Oulaisten ammattiopiston nivelvaiheen verkostotyössä nuorten keskeyttämisriskiä vähentäviä uusia toimintoja. Mielestäni kehittämishankkeen tavoitteet toteutuivat pääosiltaan. Jokirannan koulun uutena ohjausmenetelmänä kokeiltiin nuorten TET-harjoittelua ammattiopistoissa. Näin nuorten kuuleminen ja osallisuus huomioitiin. TET mahdollisti nuoria nivelvaiheessa ohjaaville henkilöille nuoren oman kehitysvaiheen näkökulman tarkempaan huomioimiseen. Osa nuorista ei vielä ole valmis ottamaan itsenäisesti vastuuta opiskelusta, niin kuin yleisesti odotetaan. Näille nuorille pieni yhteisö, aikuiselta saama tuki ja yhteisöllisyys ovat isossa merkityksessä.

Opintojen keskeyttämisen ja viivästymisen ongelmien ratkaisuvaihtoehdot näyttäytyvät usein hyvin työläiltäkin. Ison organisaation näkökulmasta, kuten KAM, ja yhteiskunnan näkökulmasta asiaa on yritetty ratkaista erilaisella opetuksen järjestelyillä. Oppilaitoksiin on mm. järjestetty starttiluokkia, erityisopetusta on laajennettu ja työssä oppimista on lisätty. Yhteiskunta on lisännyt myös tukea nuorten työpajatoimintaan. On löydetty hyviä käytänteitä ja paikkoja nuorista välittämiseen. Yleinen tahto on välittää ja auttaa myös niitä nuoria, jotka eivät menesty opintojen suorittamisessa loppututkintoon saakka. Ammatillisella loppututkinnolla tiedetään olevan erityisen suuri merkitys työelämässä selviämiseen. Miten suuret koulutuskuntayhtymien päättäjät pystyvät näkemään nuoruuden kehitystarpeet, nuorta lähellä toimivien koulutusyksiköiden ja nuorta lähellä toimivien aikuisten tarpeet, on tulevaisuudessakin iso haaste.

Tämän kehittämishankkeen aikana minua alkoi yhä enemmän mietityttää se, että olemmeko unohtaneet nuoren kasvuun liittyvät kehitystarpeet nuoren siirtyessä yläkoulusta toisen asteen opintoihin? Rakennamme erilaisia ohjelmia ja järjestelmiä ja oletamme ratkaisevamme siten yksilöistä lähteviä ongelmia. Ilman riittävän selkeitä rakenteita ei varmastikaan pystytä mitään pitkäjänteistä toimintaa tekemään. Mutta pelkästään teknisiä rakenteita luomalla nuoren ympärille ei mielestäni ratkaista keskeyttämiseen liittyviä ongelmia.

Teknisten koulutusjärjestelyjen lisäksi tarvitsemme tulevaisuudessa yhteisöllisyyden uudelleen oivaltamista. Olen samaa mieltä Stakesin tutkimusprofessori Matti Rimpeläisen kanssa tulevaisuuden koulusta. Hän kertoo siitä Opettaja-lehdessä (2008/18-19):” Rakentaisin

tulevaisuuden koulusta moniasiantuntijaisen yhteisön, joka yhdessä huolehtisi oppilaiden ja heidän perheidensä hyvinvoinnista.---Jokainen tekee sitä mitä parhaiten osaa, ja kokonaisuus muodostaa joukkueen. Opettajakin voisi keskittyä perustehtäväänsä, opettamiseen ja kasvattamiseen.---Sen sijaan, että lisättäisiin väkeä vastaanottohuoneisiin, lisätään heitä osaksi koulun henkilökuntaa. Lapsen ja hänen ongelmiansa poislähtämisen kulttuurista pitäisi päästä irti.” (Rimpelä 2008, 10.) Ylivieska on mukana kolmen naapurikunnan kanssa perustetussa sosiaali- ja terveystalouden yhteisessä Kallio-yhtymässä. Mielestäni uuden palvelujärjestelmän rakentamisessa on nyt mahdollisuus myös uudistaa lasten ja nuorten palvelua Rimpelän mainitsemaan suuntaan.

Yläkoulusta toisen asteen opintoihin siirtyvistä nuorista osa ei vielä ole valmis ottamaan koulutusjärjestelmän odotuksen mukaista vastuuta opinnoistaan. Tähän käsitykseen tulin tämän hankkeen aikana. Tämän vuoksi moni nuori tarvitsee myös jatko-opintojensa alkuvaiheessa riittävän pienen aloitusryhmän ja hänen lähiohjaajalle runsaasti työaikaressursseja. Nuori hakee paikkaansa nuoruuden ja alkavan itsenäisen elämän välimaastossa. Toisen asteen opinnot aloittavista nuorista osa tarvitsee, tämän hankkeen kokemuksenakin, selkeät ohjeet arkipäiväänsä.

Nuoren kehitysvaiheiden ymmärtäminen ei yksistään riitä, vaan ymmärrys tulee siirtää myös arkiteoiksi. Mielestäni toisen asteen opintoihin siirtyvän nuoren, erityisesti vielä elämässä epävakaa nuoren, tulee saada kasvamiseen tukea ja aikaa ennen kuin hän voi jatkaa enemmän vastuuta ottavana opiskelijana. Nuori tarvitsee erityisesti niiden ihmisten tukea ja aikaa, jotka toimivat hänen kanssaan eniten koulussa. Normaaliin arkeen liittyvien ongelmien, kuten myöhästelyt, kouluhaluttomuus, väsymys ja päivärytmin ailahtelu, välittämiseen ei tule hakea tukea nuoresta etäällä toimivasta erityistyöntekijältä. Nuori saa parhaan ensisijaisen tuen opettajaltaan, ryhmänohjaajaltaan ja opinto-ohjaajaltaan. Opintojaan aloittavalle nuoren ryhmänohjaajalle tulee antaa työaikaressursseja koko syyslukukaudelle, että hänellä on aikaa välittää kaikista nuoren kasvamiseenkin liittyvistä asioista.

Elämme voimakasta muutosta myös koulutusta järjestävien oppilaitosten osalla. Enää ei riitä, että osaa oman oppilaitoksen tavoitteet ja tarpeet. Kasvatusyhteisöiltä odotetaan oppilaitosten välistä yhteistyötä – erityisesti nivelvaiheissa, kuten tässä hankkeessa yläkoulun ja toisen asteen oppilaitoksen välillä. Jotta yhteisöt ja työntekijät pysyvät muutoksissa mukana, niin työ tulee nähdä laajemmin kuin nyt. Esimerkiksi opinto-ohjaajan työn yksi osa lukuvuoden

työsuunnitelmaa tulisi olla kouluttautuminen. Ja kouluttautumiseen liitetään työyhteisöön liittyvä kehittämistehtävä. Mielestäni perusopetuskouluissa, ja toisella asteellakin, työ käsitteenä tulee nähdä tulevaisuudessa laajemmin kuin pelkästään opetussuunnitelman toteuttamisena.

Tämä kehittämishanke palautti minut perusasioiden äärelle. Miten minun tulee ymmärtää nuoruutta ja miten heidän osallisuutensa tulisi huomioida? Miten nuoria tulee saatella perusopetuksesta jatko-opintoihin huomioimalla edellinen? Samaisiin kysymyksiin etsitään vastauksia myös opetusministeriön Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma 2007–2011 -hankkeella (Opm, 2007). Ylivieska on hankkeessa mukana Oulun lääninhallituksen pilottikuntana. Ylivieskan hankkeen koordinaattorina toimii Humanistisen ammattikorkeakoulun lehtori Pekka Kaunismaa. Tähän hankkeen tuloksia kannattaa nyt jatkossa seurata ja ottaa huomioon myös nivelvaiheen työssä. Se on mielestäni osa sitä oman työn laajemman näkemisen tavoittelua ja on nyt myös ajankohtainen tehtävä.

En tee opinto-ohjaajan työtä ja se aiheutti luonnollisesti omat ongelmansa. Mutta toisaalta saatoinkin tehdä opinto-ohjauksen ulkopuolisena sellaisiakin kysymyksiä, jollaisia myös minun koulujen sosiaalityöntekijänä on tarpeen kuulla muilta. Olen realistinen ja tiedostan ongelmat tämänkin kehittämistyön tulosten hyödyntämisessä. Miten tässä kehittämistyössä syntyneet ideat siirtyvät käytäntöön? Huomioidaanko jatkossa miten nuoruuden kehitysvaiheen merkitykset nuoren siirtyessä yläkoulusta jatko-opintoihin? Mutta uskon silti joidenkin uusien ajatusteni alkavan elää yksittäisten toimijoiden hyödyntäminä. Verkostossa tapahtuneet keskustelut tuottavat aina jotain uutta. Ja ehkä jo pieni askel siihen suuntaan, esim. TET-harjoittelu ammattiopistoissa, edistää taas jotain muuta asiaa?

Lopuksi suosittelen lukijaa tutustumaan esim. Sitran, Tekesin ja Fountain Park Oy:n raporttiin Nuorten tulevaisuuskuva -tutkimuksesta. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää nuorten käsityksiä tulevaisuudesta ja omasta elämästään siinä. Tutkimuksen aineisto on elokakuulta 2007, ja sen tuottamiseen osallistui yli 400 nuorta. Raportin esipuheessa on lainaus yhden tutkimukseen osallistuneen nuoren mielipiteestä. (Seppänen, 2008). Nuoruuden näkökulman ymmärtämisen tärkeys tuli esille myös tässä kehittämishankkeessa.

"...Koska te luulette että saatte näillä gallupeillanne tehtyä virheettömän tilaston ihmisistä, jolla voitte sitten lokeroida meitä lisää." (Seppänen, 2008.)

LÄHTEET

Anttila, P. 2006. Tutkiva toiminta ja ilmaisuus, teos, tekeminen. 2. painos. Hamina: Akatiimi.

Hakkarainen, K., Lonka, K. & Lipponen, L. 1999. Tutkiva oppiminen – Älykkään toiminnan rajat ja niiden ylittäminen. Porvoo: WSOY. Viitattu 7.5.2008.

<http://www.mm.helsinki.fi/juonto/valirap.html#5>

Kalajokilaakson kuntayhtymä. KAM. <http://www.kam.fi> . Viitattu 7.5.2008.

Kaleva.plus.kotimaa 3.4.2008.Oulun lääninhallitus: Oppivelvollisuusikä 18 vuoteen. Viitattu 9.4.2008. [http:// www.kaleva.fi/plus/juttu720972_page0.htm](http://www.kaleva.fi/plus/juttu720972_page0.htm)

Keltikangas-Järvinen L. 2007. Koulu sosiaalisen pääoman lisääjänä ja elinikäisen oppimisen kasvattajana psykologisten tutkimustulosten valossa. Sitran raportteja 75. Koulu, syrjäytyminen ja sosiaalinen pääoma – Löytyykö huono-osaisuuden syy koulusta vai oppilaasta? Helsinki. Edita Prima Oy. Viitattu 7.5.2008.

<http://www.sitra.fi/julkaisut/raportti75.pdf?download=Lataa+pdf>

Lerikkanen J. & Virtanen R. 2005. Opinto-ohjaus elämän eri vaiheissa osallisuuden lisääjänä. Teoksessa Jukka Lerikkanen (toim.) Opinto-ohjauksen tarkoitus. Jyväskylän yliopistopaino.

Launis, K. & Engeström, Y. 1999. Asiantuntijuus muuttuvassa työtoiminnassa. Teoksessa A. Eteläpelto ja P. Tynjälä (toim.) Oppiminen ja asiantuntijuus. Työelämän ja koulutuksen näkökulmia. Juva: WSOY.

Mahlamäki-Kultanen S., Roisko H., Vähämäki A. 2006.

Osaamisen kehittäminen Humanistisen ammattikorkeakoulun strategisten tavoitteiden ja taustaideologian suuntaisesti – teoreettinen viitekehys.

Mitro 2008. Isä Mitro pohtii politiikkaa. Viitattu 7.5.2008.

<http://www.kaleva.fi/plus/index.cfm?j=718877>

Niemikorpi N. 1999. Pajakoulu Ylivieskan malliin - pienryhmässä opiskellen peruskoulun loppuun. Kehittämishanke. Opinto-ohjaajien monimuotokoulutus. Jyväskylän yliopisto. Opettajankoulutuslaitos. Ammatillinen opettajakorkeakoulu. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Opetusministeriö 2004. Koulutus ja tutkimus 2003-2008. Opetusministeriön julkaisuja 2004:6. Yliopistopaino. Helsinki. Viitattu 7.5.2008.

www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2004/liitteet/opm_190_opm06.pdf?lang=fi

Opetusministeriö 2007. Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma 2007-2011.

”Tulevaisuus velvoittaa, tämä päivä ratkaisee”. Opetusministeriön julkaisuja 2007:41. Yliopistopaino. Helsinki. Viitattu 7.5.2008.

http://www.minedu.fi/OPM/Julkaisut/2007/Lapsija_nuorisopolitiikan_kehittamisohjelma_2007-2011?lang=fi

Oulun lääninhallitus 2008. Oulun läänin peruspalvelujen arviointiraportti 2007 valmistunut - lapset ja nuoret arvioinnin teemana. Viitattu 9.4.2008.

<http://www.laaninhallitus.fi/lh/oulu/bulletin.nsf/416785bd6940e524c2256ad80034b7a2/008a9de364456dc3c22574200023927a?OpenDocument>

Rimpelä M. 2008. ”Vanhemmuuden vaatimukset kasvaneet”. Opettaja, opetusalan järjestö- ja ammattilehti 2.5.2008 18-19. Opetusalan Ammattijärjestö OAJ ry. Helsinki

Seppänen E, 2008. Nuorten tulevaisuuden kuvat. Tutkimus on Sitran ja Tekesin yhteishanke. Hankkeen toteuttaja on Fountain Park Oy. Helsinki. Viitattu 7.5.2008.

<http://www.sitra.fi/julkaisut/muut/Nuorten%20tulevaisuuskuvat.pdf?download=Lataa+pdf>

Ylivieskan sivistyslautakunta 2007. Sivistyslautakunnan pöytäkirja 9.5.2007, 70§. Hallinto ja päätöksenteko. Esitys- ja päätöspöytäkirjat. Viitattu 7.5.2008. www.ylivieska.fi

Ylivieska
Jokirannan koulu

Hei!

Nuorene on lähdössä TET-viikolla tutustumaan joko Nivalan ammattiopistoon tai Oulaisten ammattiopistoon. Tutustuminen on osa perusopetuksen päättymisen ja ammatillisten opintojen alkamisen valmistelua.

Tutustumisen aikana ammattiopistot tarjoavat nuorelleen yksilöllistä ammatinvalinnan ohjausta. Ammattiopistojen opinto-ohjaajat yhdessä oppilaitoksen nimeämien opettajien ja opiskelijoiden (tutor-opiskelijat) kanssa ohjaavat nuorten TET-jakson.

Nyt toteutettava TET –harjoittelu on uutta toimintaa Jokirannan koulussa. Ammattiopistoilla on jo omaa kokemusta siitä. Samalla opimme, nuorten avullakin, miten nuorten jatko-opintojen valintoja voidaan vielä enemmän vahvistaa sekä siirtymävaiheessa että ammattiopintojen alkaessa.

Suoritan opinto-ohjaajan opintoja. Toivon voivani tiedustella teidän kokemuksianne nuorene TET-harjoittelusta palautearvioinnilla tai muutoin. Kysyn myös nuoriltanne lupaa olla yhteydessä heihin kuluvan lukuvuoden aikana aika ajoin, miten heidän jatkosuunnitelmansa etenevät.

Toimin TET-viikon ajan Jokirannan koulun puolesta nuorten yhdyshenkilönä. Minuun voi olla yhteydessä ennen harjoittelua ja harjoittelun ajan. Ammattiopistojen yhteyshenkilöt näkyvät heidän saatekirjeessään. Koulumme opinto-ohjaajat, Kirsi Yli-Olli ja Nina Niemikorpi, ohjaavat nuortanne muutoin koko lukuvuoden ajan opetussuunnitelman mukaisesti.

Nuorene TET –harjoittelumatkat ovat ilmaiset ja nuoret saavat ilmaisen lounaan oppilaitoksessa. Matkustaminen neuvotaan nuorille koulussa 27.9. klo 12.40 palaverissamme. Matkustaminen tapahtuu linja-autokyydeillä. Olette myös tervetulleet palaveriin!

Antoisaa TET-harjoittelua nuorelleen!

Matti Strömmer
koulukuraattori /opinto-ohjaajaopiskelija
p. 044-4294 486
matti.strömmer@ylivieska.fi

Kirsi Yli-Olli
opinto-ohjaaja

Nina Niemikorpi
opinto-ohjaaja

TET viikon päiväkirja _____pvä nimi_____ 9_

OULA

Vastaa jokaisen TET -päiväsi päätteeksi seuraaviin kysymyksiin.

1. Tänään minusta opiskelupaikassani tuntui hyvältä, koska:

(Arvioi opiskelupaikkaa, opiskelutehtäviä, opetustapaa tai muuta mitä haluat kertoa.....)

- Aaro Ikkala opetti 3h ja se oli kiva. Ei oo kireää meininkiä. Opiskelupaikat ovat viihtyisiä. Teimme harjoituskokeen ja saantiin vähä suuntautumista.
- Meitä opetti Aaro Ikkala. Mukava. Koe. Netinkäyttö
- Opiskelupaikka on hyvä. Laitteetkin on melkein nykypäivää. Saatiin tehdä koe. Opetus oli rentoa. Paljon saa vapaasti tehdä kaikkea.
- Kymmensormijärjestelmä oli kiva oppia (jotenkin). Ja testit netissä oli kivoja. Ruoka oli hyvää.
- Tekstinkäsittely oli hauskaa
- Hyvää ruokaa
- Pääsimme tutustumaan Ravitsemus- ja puhdistusalan yksikköön. Kivaa on/oli. Toimistopalvelut oli aika tylsää, kun piti vain kuunnella opettajaa. Nyt kun tehtiin pullia ja ruokaa siin oppii. Eli tekemällä oppii! ☺
- Kävimme Rapu:ssa. Toimistopalvelut
- Hyvät opettajat.
- Saimme tutustua lahjavakkaan ☺ Opein jotenki kassan käyttöä ja hintalappuja laittamaan. Ei väsyttänyt. Oli kivaa.
- Saimme tutustua lahjavakassa. Ja oli toimistopalvelua.
- Saatiin käyttää kassakonetta. Nähtiin miten laskutus tapahtuu
- Mukava päivä
- Hyvät opettajat
- Oli mukavia ihmisiä. Ihan kivaa oppitunneilla.
- Ihmiset olivat mukavia ja tuttuja. Otettiin hyvin vastaan.
- Otettiin vielä avoimemmin vastaan. Uudet kaverit. Oppi tekstinkäsittelyä.
- Tunsi jo ennestään ihmisiä. Oli mukavaa.
- Oltiin toisessakin luokassa. Oltiin merkonomien tunnilla.
- Oli mukavia ihmisiä ja tunsi ne jo ennestään.
- Hyvä opettaja. Tutustuttiin lahjavakkaan.
- Toimistopalvelut oli niin mukavaa.
- Rentoja tyyppejä. Oltiin 2 tuntia merkonomien luokassa. 4 tunti oltiin Datanomien luokassa. Lepponen paikka. Tutustuttiin lahjavakkaan.

2. Tänään minusta opiskelupaikassani EI tuntunut hyvältä, koska:

(Arvioi opiskelupaikkaa, opiskelutehtäviä, opetustapaa tai muuta mitä haluat kertoa.....)

- Tee oli liian kuumaa.
- Kahvi oli liian kuumaa
- Pieni ruokala.

- Väsytti.
- Nukutti aamusta
- Työvälineohjelmat tunti jäi kesken
- Väsytti taas 😊 Mut ei se haitannut.
- Emt.
- Toimistopalvelut tunnilla opettaja puhui liikaa. Päivänselviä asioita.
- 3 ensimmäistä tuntia oli tylsää.
- En oppinut mitään uutta
- Luento oli erittäin tylsä
- Aika kului aika hitaasti.
- Oli hieman tylsää.
- Ei mitään.
- Teoriatunnit oli tylsiä.
- Pari tuntia oli tylsiä.
- Ei

3. **Tuliko tänään eteesi mitään sellaisia asioita, jotka saisivat sinut sitten opiskelijana miettimään opiskelusi keskeyttämistä:**

(Opiskeluun, matkoihin, kotiasioihin, kavereihin, opiskelupaikan vaihtamiseen liittyviä tai muita asioita?)

- Ei tullut mitään tuollasta. Ruoka oli hyvää yms
- Ei tullut mitään.
- Ei tullut mitään eteen.
- Ei taaskaan mitään 😊
- Ei.
- eiii... 😊
- Ei mitään muutosta suunnitelmiin.
-

TET viikon päiväkirja _____pvä nimi_____ 9_

NAO

Vastaa jokaisen TET -päiväsi päätteeksi seuraaviin kysymyksiin.

4. **Tänään minusta opiskelupaikassani tuntui hyvältä, koska:**

(Arvioi opiskelupaikkaa, opiskelutehtäviä, opetustapaa tai muuta mitä haluat kertoa.....)

- Teoria tunnit olivat kiinnostavia. Saatiin olla ”mallina” (lakattiin kynnet, värjättiin ripset). Opettajat ja opiskelijat olivat ystävällisiä.
- Oli mukavaa, kun kynnet lakattiin ja kulmat ja ripset värjättiin. Teoriakursseilla oli mielenkiintoista
- Puu puolella oli tuttuja. Se oli kiinnostavaa. Oli rentoa. Meistä ei puhuttu paskaa.
- Puu puolella oli tuttuja. Se oli kiinnostavaa (varsinkin laitteet). Siellä oli rentoa. Meistä ei puhuttu paskaa.
- Oltiin malleina (lakattiin kynsiä). Ihmiset olivat ystävällisiä. Oppii paljon hyödyllistä.
- Oli hauskaa katsoa, kun opiskelijat tekivät hoitoa asiakkaille. Lakkaustunnit oli myös mukavia.
- Saatiin kokilla sorvinta. Ruokailussa oli seuraa.
- Saatiin kokeilla sorvinta. Ruokalassa oli seuraa.
- Oltiin malleina (hiukset sävytettiin). Löysi kaikkiin paikkoihin hyvin. Ei tuntunut että on tiellä. Ja luento oli kiinnostava.
- Oli kivaa, kun hiukset värjättiin. Alessandro tunnilla oli mielenkiintoista.
- Oli kiva käydä työmailla.
- Käytiin työmailla (raksan).
- Saatiin askarrella. Saatiin tehdä käsityötä. Ohjattiin hyvin oikeisiin paikkoihin.
- Saatiin tehdä erilaisia käsitöitä: ovikranssi, helmienkeli ja jokin lankatyö.
- Olimme metallipuolella. Saatiin tehdä joutsenet. Saimme olla tietokoneella.
- Olimme metallipuolella ja saatiin joutsenet. Saimme olla tietokoneella.
- Saatiin ommella. Löysi hyvin paikkoihin.
- Oli kivaa, kun saatiin ommella ompelukoneella patalaput.

5. **Tänään minusta opiskelupaikassani EI tuntunut hyvältä, koska:**

(Arvioi opiskelupaikkaa, opiskelutehtäviä, opetustapaa tai muuta mitä haluat kertoa.....)

- Silloin kun ei tiennyt mihin pitää mennä.
- Aluksi oli vaikea tietää minne piti mennä)
- Ei tehty mitään. Koneet oli iso äänisiä.
- Ei tehty mitään. Koneet oli isoäänisiä.
- Välillä tuntuu siltä että on vain tiellä.
- Välillä tuntui, että olin muiden tiellä. En vielääkään tiennyt välillä, mihin piti mennä.
- Aika kului hitaasti. Ei ollut tekemistä.
- Aika kului hitaasti. Ei ollut tekemistä.
- Tänään ei ollut mitään sellaista
- Aika kului hitaasti

- Aika kului hieman hitaasti.
- Ei ollut mitään sellaista
- Piti kävellä ensin aamulla KÄTAlle ja sieltä takaisin bussipysäkille.
- Aika kului hitaasti.
- Aika kului hieman hitaasti.
- Ei ollut mitään sellaista

6. **Tuliko tänään eteesi mitään sellaisia asioita, jotka saisivat sinut sitten opiskelijana miettimään opiskelusi keskeyttämistä:**

(Opiskeluun, matkoihin, kotiasioihin, kavereihin, opiskelupaikan vaihtamiseen liittyviä tai muita asioita?)

- Ei
- -
- -
- Ei
- -
- Ei
- -
- -
- Jos en pääse ensi yrittämällä raksapuolelle, käyn vain vuoden puu puolta ja yritän uudelleen.
- Ei
- -
- -
-

TET-harjoittelu Oulaisten ammattiopistossa

Jokirannan koulun 9-luokkalaiset

Maanantai 8.10.2007

- 8.10 Tervetuloa Oulaan, liiketalouden yksikköön, esittely **opo Pirjo Verkasalo**
 9.05 Tutorit (Jenni ja Helena) esittelevät koulun tilat, atk-luokat ja Namica jne...
 10.00 Työvälineohjelmat D07, opettaja Aaro Ikkala, luokka
10.45 - 11.30 LOUNAS Namicassa
 11.30 Työvälineohjelmat D07, opettaja Aaro Ikkala, luokka
 12.25 - 13.10 Työvälineohjelmat D07, opettaja Aaro Ikkala, luokka
 13.20 Tapaaminen opon kanssa ja/tai päiväkirjan kirjoittaminen
 14.00 linja-autolla takaisin Ylivieskaan

Tiistai 9.10.2007

- 8.10 Tekstinkäsittely M07b, opettaja Anja Aitto-oja, luokka 108
 9.05 sama jatkuu
 10.00 sama jatkuu
10.45 - 11.30 LOUNAS Namicassa
 11.30 Työvälineohjelmat D07, opettaja Aaro Ikkala, luokka
 12.25 - 13.10 sama jatkuu
 13.20 Tapaaminen opon kanssa ja/tai päiväkirjan kirjoittaminen
 14.00 linja-autolla takaisin Ylivieskaan

Keskiviikko 10.10.2007

- 8.10 Toimistopalvelut D07, opettaja Hannele Latvakoski, luokka 206
 9.05 sama jatkuu
 10.00 Oikeudellinen ympäristö, M07a, opettaja Mauri Suominen, luokka 101
10.45 - 11.30 LOUNAS Namicassa
 11.30 Oikeudellinen ympäristö, M07a, opettaja Mauri Suominen, luokka 101
 12.25 Oikeudellinen ympäristö, M07a, opettaja Mauri Suominen, luokka 101
 13.20 Päiväkirjan kirjoittaminen
 14.00 linja-autolla takaisin Ylivieskaan

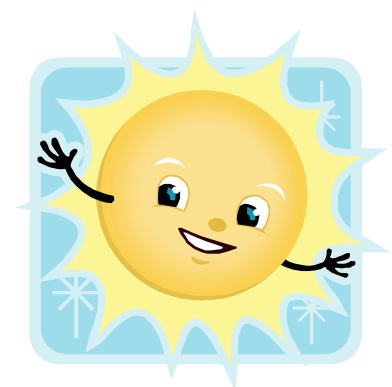
Torstai 11.10.2007

- 8.10 Toimistopalvelut D07, opettaja Hannele Latvakoski, luokka
 9.05 sama jatkuu
 10.00 **Palautekeskustelu** kuraattori Matti Strömmerin kanssa
10.45 - 11.30 LOUNAS Namicassa
 11.30 Lahjavakkaan tutustuminen
 12.25 Lahjavakkaan tutustuminen
 13.20 Lahjavakka ja/tai päiväkirjan kirjoittaminen
 14.00 linja-autolla takaisin Ylivieskaan

Perjantai 12.10.2007

KAMin koulutuspäivä

Mahdolliset muutokset lukujärjestykseen ilmoitetaan erikseen!

Liiketalouden yksikkö

HEI YSILUOKKALAINEN!

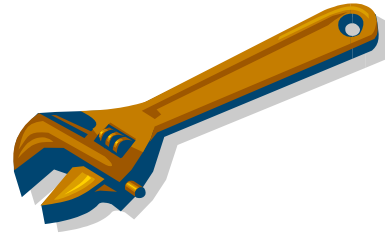
TET-jakso Oulaisten ammattiopistossa

Aika	viikot 40 ja 41
Opiskelijamäärä	2 – 4 opiskelijaa/TET-jakso
Paikka	Oulaisten ammattiopisto, liiketalouden yksikkö, Kosteenkatu 1, Oulainen
Koulutusalat	liiketalouden perustutkinto, merkonomi ja tietojenkäsittelyn perustutkinto, datanomi
	Lisätietoa koulutusalosta löydät koulumme nettisivuilta www.kam.fi/oula
Ohjaava opettaja	opinto-ohjaaja Mervi Matinlauri puh. 0400 – 124 375 s-posti mervi.matinlauri@kam.fi

TET-jakson aikana opiskelija tutustuu Oulaisten ammattiopiston, liiketalouden yksikön koulutustarjontaan ja osallistuu samalla opetukseen kyseisinä päivinä. Lukujärjestys voidaan suunnitella opiskelijan oman mielenkiinnon mukaan. Koulumme tutor-opiskelijat toimivat myös ohjaajina.

Tervetuloa!

Mervi Matinlauri
opettaja. opinto-ohjaaja

HEI YSILUOKKALAINEN!

Sinulla on nyt mahdollisuus suorittaa Tet-viikkosi Nivalan ammattiopistolla. Tet-viikolla pääset tutustumaan opiskeluun ammattiopistossa ja tekemään harjoitustöitä. Koulutusalan voit valita alla olevasta listasta.

- Auto- ja kuljetusala
- Catering-ala
- Kauneudenhoito-ala
- Käsi- ja taideteollisuusala
- Talotekniikka / LVI-ala
- Puuala
- Rakennusala
- Sähköala
- Tekstiili- ja vaatetusala

Voit tutustua jokaiseen osastoon tarkemmin verkkosivuillamme www.kam.fi/nao tai lukea lisää koulutusoppaasta.

Tet-viikolle voi osallistua yhteensä 8 oppilasta ja jokaiselle osastolle mahtuu kerrallaan 2 opiskelijaa. Jos samalla viikolla on useampi halukas samalle osastolle, tet-viikko jaetaan kahteen ja voit tutustua kahteen eri osastoon. Jos olet kiinnostunut monesta alasta, on sinun mahdollista tutustua useampaan eri osastoon viikon aikana.

Tet-viikko alkaa yhteisesti tutustumisella ammattiopiston tiloihin ja kaikkiin osastoihin. Tämän jälkeen olet loppupäivän omalla osastollasi. Tiistaista perjantaihin opiskelet ja työskentelet valitsemallasi osastolla. Lounaan sekä aamu- ja iltapäiväkahvit saat opiston puolesta.

Tet-viikolla sinulla on mahdollisuus päästä vierailemaan myös alan yrityksiin, sillä suurimmalla osalla osastoista on opiskelijoita työssäoppimassa ja tettiäisenä voit lähteä opettajan mukaan työpaikkakäynnille.

Tervetuloa Tet-viikolle Nivalan ammattiopistoon!

Nuorten palautteet TET jaksosta syksyllä 2007

Minkä vuoksi erityisesti haluaisit opiskella tässä oppilaitoksessa? (Vaikka et tulisikaan opiskelijaksi.)

Nao

- *Siellä on raksapuoli. Mukavat opettajat ja hyvät tilat. Hyvät tilat. **Matin kirjaus haastattelusta:** Teoriasta on hyötyä käytännössä*
- *Oppi tunteen hyviä tyyppejä ja muutenkin hyvä paikka. **Matin kirjaus haastattelusta:** Rento, ei ollut ahdistunut olo. Kyllästynyt olemaan Jokirannalla.*
- *No, täällä on hauskaa. Saa helposti uusia kavereita. Hyvät osastot ja paikat esitellään kunnolla. **Matin kirjaus haastattelusta:** Tuli muutama uusi kaveri. Menee vaan mukaan. Pertti esitteli paikat kunnolla.*

Oula

- *Rauhallisia ja mukavia tunteja. Mukavat opet. Kivoja tunteja. Tietokoneilla. **Matin kirjaus haastattelusta:** Täällä oppii enemmän. Meillä pojat keskeyttää. Opet saisi olla meillä (peruskoulu) ankarampia.*
- *Tietokoneet kiinnostaa. Kaupankäynti kiinnostaa.*
- *Kivat opettajat, rento meininki. Tietokoneella olo. Ruokatunti. **Matin kirjaus haastattelusta:** Oppilaat aikuisempia. Opettajat suhtautuvat aikuisemmin. Ei ole sellaista hirveän lapsellista oloa. Ei ole kiire, on oleskeluaikaa (ruokailusta). On myös vanhempia opiskelijoita.*
- *Aineet ovat kiinnostavia. Mukava ympäristö. Mukavia opettajia.: Toimistopalvelu ja oikeudellinen ympäristö tunnit mukavia. **Matin kirjaus haastattelusta.** Opiskelijat, opet, siivoojat mukavia. Työrauha, koska saanut itse valita opiskelupaikan. Työrauhan tunnille yläasteella saa sellainen ope, joka sanoo ”turpa kii”. Täällä opiskelijat osaa käyttäytyä, eivät ole lapsellisia niin kuin yläasteella.*
- *Saisin hyvän pohjan jatko-opinnoille. Kiinnostavia aineita. Ystävällisiä ihmisiä. **Matin kirjaus haastattelusta:** Toimistopalvelu oppitunti kiinnosti. Helppoja asioita. Täällä tulee ihmiset puhumaan. Tunneilla oppilaat ovat enemmän rauhallisia. Otetaan vakavammin asioita, kun on selvä ammatti mihin pyritään. Yläasteella ”murrosikä” vaikuttaa käytökseen.*
- *Aika helppo koulu, ei tarvitse lukea paljon., koska en ole luku ihminen. **Matin kirjaus haastattelusta:** Ne oli niin päivän selviä asioita. Jos johonkin kouluun menee, niin kait se on sama käydä se loppuun.*
- *Ollaan aika paljon tekemisissä tietokoneiden kanssa. Rauhallista porukkaa. Ei niin kovin vaikeaa. **Matin kirjaus haastattelusta:** Laskutus oli mukavaa. Ettei juosta paikasta toiseen. Ei tarvitse tehdä niin paljon tehtäviä.*

Mikä saattaisi saada sinut keskeyttämään opiskelusi tässä oppilaitoksessa? (Opiskeluun, omaan elämääsi, muuhun liittyvä asia)

Nao

- *Jos saisi hyvä pysyvän työpaikan. **Matin kirjaus haastattelusta:** Ei ollut mitään tekemistä*
- *Sai vain katsoa, ei saanut koskea mihinkään. Tää ei ollu mielenkiintoinen kokemus.*
- *Jos saisi hyvän pysyvän työpaikan. **Matin kirjaus haastattelusta:** Mä oon täällä vain TET:ssä, kun kysyin miksi hän kahtena aamuna myöhästyi.*
- *Esim. muuttaminen. Bussilla matkustaminen. Päivä matkustaa.*
- *Ei mikään. **Matin kirjaus haastattelusta:** Autopuoli tuntuu tosi hyvältä. Pyydettiin lisäpäivä autopuolelle. LVI puoli ei kiinnostanut.*
- *Mikään ei saisi keskeyttämään opiskeluni. **Matin kirjaus haastattelusta:** Autopuoli tuntuu tosi hyvältä. Kiitän itseäni siitä, että aamulla heräämisestä ja osasin tasapainottaa auton renkaat.*

Oula

- *Liian ison keskiarvon tarvitsee. **Matin kirjaus haastattelusta:** Täällä on liian vähän liikuntatunteja. Istutaan vaan tietokoneella, istutaan tunneilla, istutaan ruokailussa.*
- *Liian helppoa esimerkiksi datanomi puolella. **Matin kirjaus haastattelusta:** Jotkut asiat liian helppoja täällä.*
- *En opiskelisi täällä, jos liikunta jäisi pois. No, englantia ja ruotsia tökkäsi pahasti. **Matin kirjaus haastattelusta:** Liikuntaa lisää. Kielet vaikeaa.*
- *Ei oikein mikään, mutta jos tapahtuu jotain sellaista suurta, joka vaikuttaa opiskeluun negatiivisesti. **Matin kirjaus haastattelusta:** Haluan kiittää itseäni siitä, että olen herännyt oikeaan aikaan.*
- *Yliväsymys. Pitkät päivät. **Matin kirjaus haastattelusta:** Joutuu aamulla heräämään aikaisin ja väsyttää jos tulee valvottua. Tottunut siihen, että yläasteella koulupäivä on 6t ja täällä 8t. Haluan kiittää itseäni siitä, että olen onnistunut meneen aikaisin nukkumaan ja herään silloin kun pitää.*
- *Aamuherätys. **Matin kirjaus haastattelusta:** Haluan kiittää itseäni siitä, että on saanut raahattua itseni joka aamu kouluun.*
- *Aikaiset aamut. Ehkä ainainen pääkipu. **Matin kirjaus haastattelusta:** Kiitän itseäni siitä, että olen nopea kirjoittamaan.*